

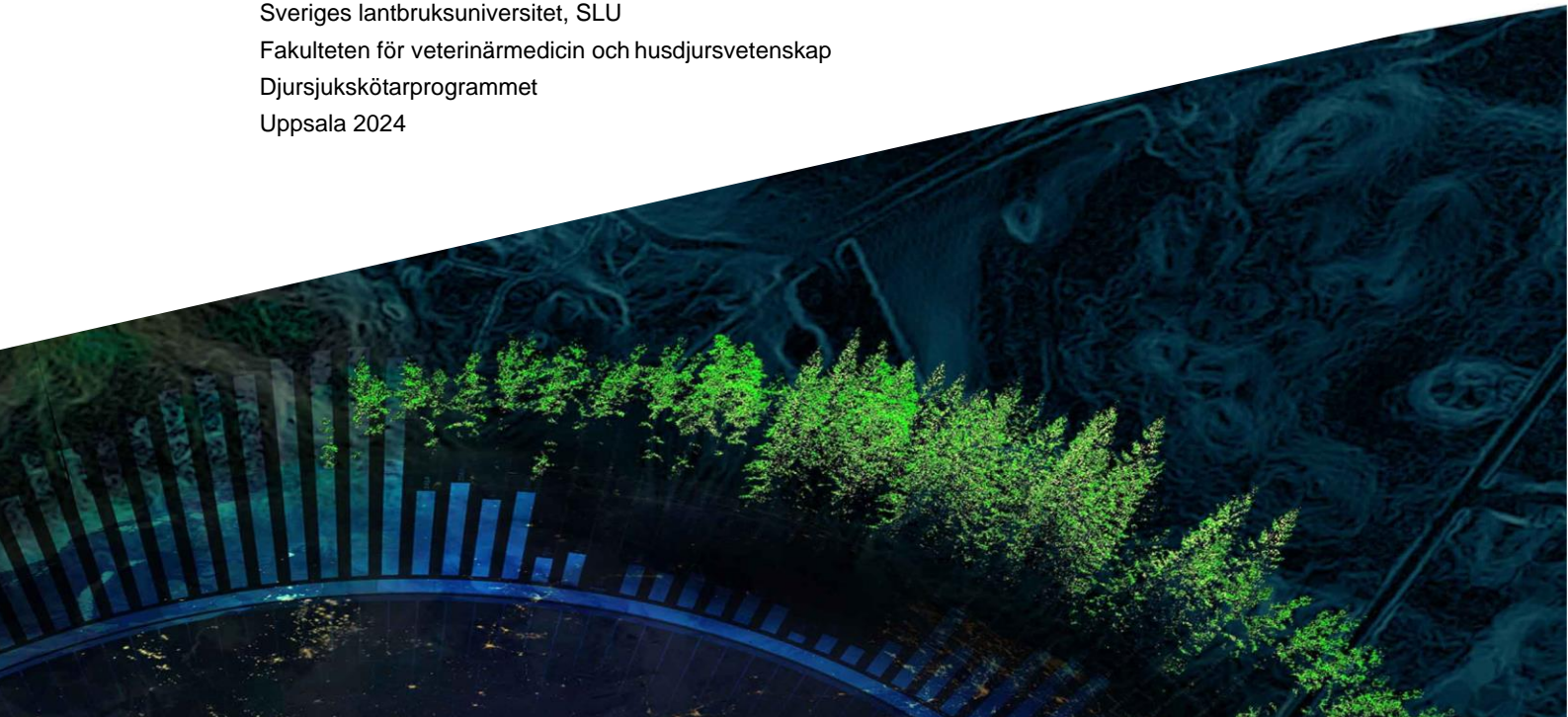

Jämförelse mellan djurägares och veterinärers beskrivning av smärta hos katt och hund – en intervjustudie

---

Elsa Lindström och Olivia Bäckström

Självständigt arbete i djuromvårdnad • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Djursjukskötarprogrammet
Uppsala 2024

Jämförelse mellan djurägares och veterinärers beskrivning av smärta hos katt och hund – en intervjustudie

Comparison between pet owners' and veterinarians' descriptions of pain in cats and dogs – an interview study

Elsa Lindström och Olivia Bäckström

Handledare: Anja Pedersen, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för kliniska vetenskaper (KV)

Examinator: Karolina Brunius Enlund, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för kliniska vetenskaper (KV)

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i djuromvårdnad

Kurskod: EX0994

Program: Djursjukskötprogrammet

Kursansvarig inst.: Institutionen för kliniska vetenskaper

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2024

Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd

Nyckelord: Hund, katt, kommunikation, smärta, smärtbedömning, smärttecken, tecken på smärta

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för kliniska vetenskaper

Djuromvårdnad

Sammanfattning

God kommunikation mellan djurägare och veterinärer är viktigt för att ge djur bästa möjliga vård. Genom god kommunikation kan veterinären få en utförlig anamnes som senare, tillsammans med undersökningen, kommer att ligga till grund för djurets behandling. Smärtbedömning kan vara utmanande för både djurhälsopersonal och djurägare då hundar och katter kan dölja tecken på smärta som en försvarsmekanism. Inom djursjukvården är verbal kommunikation mellan patient och veterinär inte möjligt, vilket innebär att djurägaren spelar en avgörande roll vid förmedling av vad denne observerat hos sitt djur. En utförlig anamnes är därför beroende av att djurägare besitter tillräcklig kunskap för att kunna observera och notera förändringar hos sina djur, för att sedan kunna uttrycka dessa på ett sådant sätt att veterinären förstår. Veterinären behöver i sin tur kommunicera på ett sådant sätt att djurägaren förstår det väsentliga för det enskilda fallet.

Detta kandidatarbete inom djuromvårdad syftar till att undersöka hur smärta hos hund och katt beskrivs av djurägare och veterinärer. Kandidatarbetet undersökte även om det sker en förändring i kommunikationen kring smärta hos hund och katt efter det att en djurägare fått träffa en veterinär. Arbetet omfattar en litteratursammanfattning följt av en intervjuundersökning. Intervjuundersökningen utfördes på ett större djursjukhus i Sverige och omfattar totalt fem intervjuer. Djuren som inkluderades ankom till djursjukhuset i någon form av förväntat smärttillstånd. Djurägarna fick då beskriva sitt djurs smärta innan och efter ett veterinärbesök, där de behandlande veterinärerna fick besvara samma frågor, men då efter undersökning av djuren. Intervjusvaren kategoriserades vilket resulterade i de fem kategorierna; *beteende*, *fysiologi*, *känslouttryck*, *fysiska uttryck* och *vokalisering*.

Alla fem djurägare som ingick i studien upplevde att kommunikation med veterinären under besöket fungerade bra, en åsikt som delades av veterinärerna i fyra av fem intervjuer. Resultaten visade att veterinärerna i denna studie uppskattade djurägare som visade förståelse för djurets hälsotillstånd, kunde kommunicera kortfattat och koncist samt var beredda att dela med sig av relevant information. Dessa egenskaper bidrog till att skapa en positiv kommunikationsmiljö mellan djurägarna och veterinärerna.

Resultatet visade en viss skillnad i hur djurägarna och veterinärerna beskriver smärta hos katter och hundar. Veterinärerna tenderade att i högre utsträckning beskriva djurens smärta med ord eller fraser kopplade till *fysiska uttryck* och *fysiologi*, medan djurägarna föredrog ord och fraser inom kategorierna *beteende* och *vokalisering*. Studien visade också att djurägare många gånger omformulerar sin beskrivning av smärta efter en veterinärkonsultation och då frångår begreppen inom kategorin *beteende*. Fler studier behövs för att undersöka och i förlängningen förbättra kommunikation om djurs smärta mellan djurägare och djurhälsopersonal.

Nyckelord: hund, katt, kommunikation, smärta, smärtbedömning, smärttecken, tecken på smärta

Abstract

A good communication between owners and veterinarians is important to provide the best possible care for the animal. Good communication enables veterinarians to get a complete anamnesis that, combined with the clinical examination, will be the base for the choice of treatment for the animal. Pain assessment can be challenging for both animal healthcare personnel and pet owners since dogs and cats can hide signs of pain as a defence mechanism. Verbal communication between patient and veterinarian is not possible within veterinary medicine, which results in the owners playing an important role in communicating observations of their pet. A thorough anamnesis is therefore dependent on the owners' ability to observe changes in their pets' behaviour, as well as their ability to later communicate these changes in a way that the veterinarian will understand. The veterinarian are then expected to communicate in a way so that the owners understand what is essential to know in each case.

This bachelor's thesis in veterinary nursing aims to investigate how pain in cats and dogs is described by owners and veterinarians. The study also investigated possible changes in the description of pain in cats and dogs after a veterinary examination. The study contains a summary of literature within the subject, followed by conducted interviews. The interviews were performed at an animal hospital in Sweden, and in total five interviews were conducted. The pets included arrived at the animal hospital in some form of expected pain condition. Owners were then asked to describe the painful condition in which their animal was in, both before and after a veterinary examination. Later the veterinarians who conducted the examinations were asked to answer the same questions regarding the pets. Answers from the interviews were categorized which resulted in the five categories *behaviour*, *physiology*, *expressions of feelings*, *physical expressions* and *vocalization*.

All five owners that were interviewed chose to describe the communication between themselves and the veterinarian as good. This belief was shared with the veterinarians in four out of the five interviews. The results showed that the veterinarians in this study appreciated owners who understood the seriousness of their pet's condition and that could communicate briefly and stay consistent to the topic as well as without hindrance share important information about their pets. These attributes contributed to a positive environment for communication between pet owners and veterinarians.

The results showed some differences in how owners and veterinarians describe pain in cats and dogs. The veterinarians tended to use word and phrases within the category *physical expressions* and *physiology*, while owners preferred using terms within the categories *behaviour* and *vocalization*. The study could also show that some owners were prone to changing their description of pain after a veterinary examination, and with that excluding terms within the category *behaviour*. More studies are needed to investigate and ultimately improve communication about animal pain between pet owners and animal health professionals.

Keywords: dog, cat, communication, pain, pain assessment, signs of pain

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	8
Förkortningar.....	9
1. Inledning.....	10
2. Syfte och frågeställningar.....	11
2.1 Syfte.....	11
2.2 Frågeställningar.....	11
3. Bakgrund.....	12
3.1 Definition av smärta.....	12
3.2 Smärtfysiologi.....	12
3.3 Smärtbedömning.....	13
3.4 Smärtbeteenden och tecken på smärta.....	14
3.4.1 Smärta hos katt.....	15
3.4.2 Smärta hos hund.....	17
3.5 Definition av kommunikation.....	18
3.6 Kommunikation inom djursjukvården.....	18
4. Material och metod.....	19
4.1 Litteratursökning.....	19
4.1.1 Sökord.....	19
4.2 Intervjuundersökning.....	20
4.2.1 Utformande av intervju.....	20
4.2.2 Urvalsgrupper.....	20
4.2.3 Intervjuprocess.....	21
4.3 Databearbetning.....	21
5. Resultat.....	23
5.1 Intervjuer.....	23
5.1.1 Intervju djurägare.....	23
5.1.2 Intervju veterinärer.....	25
5.1.3 Beskrivna tecken på smärta.....	27
6. Diskussion.....	32
6.1 Metoddiskussion.....	32
6.2 Resultatdiskussion.....	36
7. Konklusion.....	44
Referenser.....	45
Tack.....	53

Bilaga 1 Intervjufrågor	54
--------------------------------------	-----------

Tabellförteckning

Tabell 1. Tabell vilken redogör för begrepp relaterade till beteenden vid smärta. Tabellen anger hur många gånger varje begrepp användes och i vilken del av intervjuerna som dessa nämndes.	27
Tabell 2. Tabell vilken redogör för begrepp relaterade till fysiologi vid smärta. Tabellen anger hur många gånger varje begrepp användes under samtliga intervjuer och i vilken del av intervjuerna som dessa nämndes.	28
Tabell 3. Tabell vilken redogör för begrepp relaterade till känslouttryck vid smärta. Tabellen anger hur många gånger varje begrepp användes under samtliga intervjuer och i vilken del av intervjuerna som dessa nämndes.	29
Tabell 4. Tabell vilken redogör för begrepp relaterade till fysiska uttryck vid smärta. Tabellen anger hur många gånger varje begrepp användes under samtliga intervjuer och i vilken del av intervjuerna som dessa nämndes.	30
Tabell 5. Tabell vilken redogör för begrepp relaterade till vokalisering vid smärta. Tabellen anger hur många gånger varje begrepp användes under samtliga intervjuer och i vilken del av intervjuerna som dessa nämndes.	31

Förkortningar

CMPS-F	Composite Measure Pain Scale Feline
CSU-APS	Colorado State University Acute Pain Scale
FGS	Feline Grimace Scale
GMPS-SF	Glasgow Composite Measure Pain Scale Short-form
MCPS	Multidimensional composite pain scale
MTS	Manchester Triage Scale
SLU	Sveriges lantbruksuniversitet

1. Inledning

Bristfällig kommunikation i samband med veterinärbesök är en vanlig förekommande orsak till missnöje hos djurägare (Adams & Frankel 2007). Pun (2020) visade i sin studie att god kommunikation spelar stor roll för att djuret ska få bästa möjliga vård. Detta eftersom den behandlande veterinären genom god kommunikation med djurägaren kan få en utförlig anamnes och utifrån den, tillsammans med den kliniska undersökningen, erbjuda en lämplig behandling.

För att upprätthålla en god djurvelfärd är smärtbedömning en väsentlig del i djursjukvården (Rutherford 2002). Inom humansjukvården är smärtbedömning till stor del baserad på verbal kommunikation mellan patient och sjukvårdspersonal, något som inte är möjligt inom djursjukvården. Därmed är djurägarens förmåga att kunna kommunicera symtom hos sitt husdjur väsentlig (Rutherford 2002).

Enligt riktlinjer från American Animal Hospital Associations (AAHA) och American Association of Feline Practitioners (AAFP) är observation av förändrat beteende hos djur en viktig metod vid smärtbedömning (Epstein et al. 2015). Detta belyser djurägarens väsentliga roll vid smärtbedömning, då förändrat beteende är något som främst kan observeras över tid i hemmet (Epstein et al. 2015), medan smärtbedömning på veterinärkliniken kan vara utmanande (Demirtas et al. 2023). Epstein et al. (2015) betonar betydelsen av att utbilda djurägare för att på ett korrekt sätt kunna observera viktiga beteendeförändringar kopplade till smärta hos djur. Monteiro och Steagall (2019) framhäver stress som en problemfaktor vilken försvårar smärtbedömning på kliniken. Exempelvis kan katter i samband med stress under ett klinikbesök dölja sina symtom på smärta och sjukdom som en försvarsmekanism (Hellyer et al. 2007; Monteiro & Steagall 2019). Med detta framhäver Hellyer et al. (2007) det faktum att avsaknaden av tydliga smärtecken på klinik därmed inte alltid innebär att djuret är smärtfritt.

Till författarna av denna kandidatuppsats vetenskap finns ännu inga studier som undersökt skillnader och likheter i hur djurägare och veterinärer beskriver smärta hos husdjur. Inte heller finns studier som undersöker om djurägare förändrar sitt sätt att beskriva smärta efter det att ett veterinärbesök genomförts.

2. Syfte och frågeställningar

2.1 Syfte

Syftet med denna intervjustudie är att undersöka vilka likheter och skillnader som finns i hur djurägare respektive veterinärer beskriver smärta hos katt och hund. Studien undersöker även huruvida djurägares beskrivning av smärta kan komma att förändras efter det att djurägaren träffat en veterinär.

2.2 Frågeställningar

- På vilket sätt beskriver djurägare smärta hos katt och hund?
- På vilket sätt beskriver veterinärer smärta hos katt och hund?
- Hur påverkas djurägares beskrivning av smärta hos katt och hund efter ett veterinärbesök?

3. Bakgrund

3.1 Definition av smärta

Smärta definieras av Nationalencyklopedin (2024) som en “obehaglig känselupplevelse som oftast orsakas av inträffad vävnadsskada eller upplevs som associerad med vävnadsskada.” där det vidare beskrivs att smärta och smärtupplevelser kan påverkas av flera olika faktorer, bland annat sociala och psykologiska aspekter. Denna definition är däremot ämnad åt smärta hos människor, och kan därmed inte till fullo appliceras på djur. Detta framförs av Sneddon et al. (2014) som menar att definitionen av smärta hos människor inte bör appliceras på djur då detta skulle kräva att människor till fullo förstår djurens känslor eller på annat sätt kan kommunicera djurets subjektiva upplevelser.

Sneddon et al. (2014) tillägger vikten ur ett djurvälståndsperspektiv av att på ett korrekt sätt kunna upptäcka och definiera smärta hos djur. Smärta hos djur kan beskrivas som; en upplevelse som resulterat i obehag orsakat av en skada eller en potentiell skada som framkallar skyddande mekanismer, vilket resulterar i inlärt och förändrat beteende (Zimmerman 1986 se Sneddon et al. 2014). Däremot framhäver Garcia & Altman (1997) att djur kan framstå som smärtfria vid exempelvis kroniska smärttillstånd, vilket kan innebära att tydliga tecken inte alltid uppstår. Slutligen beskriver Sneddon (2014) att smärta är viktigt för djurs överlevnad, och utan smärtupplevelser skulle djur allt oftare kunna drabbas av skador och en generellt ökad dödlighet.

3.2 Smärtfysiologi

Smärta kan delas in i somatisk, visceral och neuropatisk smärta utifrån dess anatomiska ursprung (Fan 2014). Somatisk smärta resulterar i skarp och vällokaliserad smärta, medan visceral smärta upplevs mer diffus (Fan 2014). Mathews et al. (2014) beskriver att somatisk smärta kan orsakas av trauma, sår, skador på ryggraden samt uppstå postoperativt och vid kroniska tillstånd så som osteoartrit. Vidare beskrivs tillstånd såsom pankreatit och cystit ge upphov till

visceral smärta (Catanzaro et al. 2015). Nociception, som kan vara både somatisk eller visceral smärta sker via transduktion, transmission, modulering och projicering av nociceptiva impulser (Lamont et al. 2000). Perception av smärta sker först när nervimpulser, som uppstår vid aktivering av nociceptorer perifert genom skadligt eller smärtsamt stimuli, når hjärnans cortex (Sjaastad et al. 2016). Smärta är en viktig del av kroppens egna försvar, och ger upphov till reflexer och reaktioner som avvärjer faktisk eller potentiell skada (Lamont et al. 2000).

Smärtupplevelser kan variera stort, och påverkas av; typ av skada, individuella förutsättningar, tidigare erfarenheter, typ av situation och vilken typ av nervfiber som aktiveras (Sjaastad et al. 2016). Vid ett akut smärtsamt stimuli aktiveras A-deltafibrer som orsakar en snabb, skarp och vällokaliserad smärtupplevelse som enbart förekommer så länge stimulit är närvarande (Lamont et al. 2000). Detta till skillnad från aktivering av C-fibrer som ger en mer diffus och långsamt uppkommande smärta som kvarstår trots avsaknaden av det akut smärtsamma stimulit, exempelvis vid kroniska smärttillstånd. Smärta som kvarstår längre än 3 månader anses vara kronisk (Garcia & Altman 1997; Gruen et al. 2022). Fortsättningsvis beskriver Garcia och Altman (1997) att en kronisk smärta, till skillnad från akut smärta som ofta resulterar i tydliga symtom, kan vara mer utmanande att diagnosticera då djuren kan framstå som smärtfria och då inte visa tydliga symtom. Att klassificera smärta som akut eller kronisk har enligt Lamont et al. (2000) betydelse för optimering av behandling och läkning.

3.3 Smärtbedömning

I American Animal Hospital Associations (AAHA) riktlinjer för smärthantering beskrivs att djurägare inte är tillräckligt utbildade för att korrekt kunna smärtbedöma sina husdjur (Gruen et al. 2022). Bland annat beskrevs djurägare inte besitta tillräcklig kunskap gällande tecken på smärta hos djur, vilket kan leda till att de är ovetandes om att djuret har ont. Vidare understryks att djurägare främst verkar vara uppmärksamma på tecken kopplade till akut smärta, och att tecken på kronisk smärta därmed kan försummas.

Då både katter och hundar kan dölja smärta som en naturlig försvarsmekanism kan det vara en utmaning att upptäcka djurets smärttillstånd (Hellyer et al. 2007). Det är därmed viktigt att både djurägare och djurhjälsopersonal får en adekvat utbildning i de tecken på smärta som djur kan uppvisa (Gruen et al. 2022). För djurägare kan smärtbedömning utan vägledning vara svårt, och enligt Lester och Gaynor (2000) kan djurägare bland annat känna skuld, skam och rädsla över smärta hos sina husdjur. Smärtbedömning kan även vara utmanande för

djurhälsopersonal och kan resultera i att djurhälsopersonal förnekar att smärtan ens existerar (Lester & Gaynor 2000).

Eftersom sjukdom och smärttillstånd hos djur resulterar i förändrat beteende är observation av beteende en viktig del i en anamnes vid smärtbedömning (Frank 2014). Lester och Gaynor (2000) tillägger att det är viktigt med en fysisk undersökning av djuret, där även en ingående smärtbedömning ska inkluderas. Smärtbedömningen bör innehålla smärtans ursprung, lokalisation, samt vilket beteende djuret uppvisar vid smärta (Lester & Gaynor 2000). Studien jämför smärta hos människor och djur, och menar på att när en människa säger "jag har ont" så litar man inte enbart på det som kommuniceras muntligt utan att också involvera andra tecken som människan kan uppvisa.

Eftersom smärtbedömning är subjektivt kommer djurägarens inställning till deras djurs livskvalitet att påverkas (Lester & Gaynor 2000). I en enkätstudie av Ellingsen et al. (2010) ansågs empati hos djurägare vara en viktig faktor som påverkar hur de sedan smärtbedömde hundar. Samma studie fann även att utbildning inom veterinärmedicin, humanvård och omvårdnad kunde leda till en minskning av empati. Bateson (1991) skriver i sin studie att just mängden empati en person har gentemot ett visst djur påverkar i vilken utsträckning personen anser att djuret kan uppleva smärta.

För att underlätta smärtbedömning på kliniken rekommenderar AAHA Pain Management Guidelines användandet av smärtskalor (Gruen et al. 2022). Bland annat rekommenderas Colorado State University Acute Pain Scale (CSU-APS), Glasgow Composite Measure Pain Scale short form (CMPS-SF), UNESP-Botucatu-Multidimensional Composite Pain Scale (UNESP-Botucatu-MCPS) och Feline Grimace Scale (FGS).

3.4 Smärtbeteenden och tecken på smärta

AAHA Pain Management Guidelines betonar betydelsen av att djurägare utöver vanliga tecken på smärta, såsom vokalisering, även förstår icke-vokaliserade tecken på smärta (Gruen et al. 2022). Icke-vokaliserade tecken på smärta kan bland annat vara att djuret håller andan, slickar sig om munnen eller tittar bort (Gruen et al. 2022). Bateson (1991) beskriver att det är viktigt att både djurägare och djurhälsopersonal förstår dessa tecken på smärta då djur generellt inte vokaliserar smärta väl inne på veterinärkliniken.

3.4.1 Smärta hos katt

Akut smärta hos katt kan visa sig på flera olika sätt och smärtan påverkas av flertalet faktorer såsom kattens personlighet, tillstånd och situationen katten befinner sig i (White 2016). White (2016) tydliggör även att vissa beteenden kan vara orsakade av generellt dålig hälsa, sjukdom eller stress och behöver således inte vara tecken på just smärta. Inte heller kan ett tecken eller beteende ensamt anses betyda att katten har ont, då en sådan bedömning enbart kan göras utifrån en helhetsbild (White 2016). Då smärtbedömning är subjektivt menar Steagall et al. (2022) att det är viktigt med validerade verktyg vid smärtbedömning för att minimera påverkan från observatören.

Det finns flera validerade smärtverktyg. Vid validering av smärtskalan UNESP-Botucatu-MCPS delades smärttecken hos katt in i tre kategorier; *smärtuttryck*, *psykomotoriska förändringar* och *fysiologiska variabler* (Brondani et al. 2011; Brondani et al. 2013; Belli et al. 2021). *Smärtuttryck* innefattade faktorerna beteende, reaktion på palpation och vokalisering. Just vokalisering, som exempelvis att yla, har i vissa studier visats vara ett ovanligt beteende hos katt och något som enbart sker i extrema fall (Bateson 1991; White 2016). White (2016) tillägger att katter kan fräsa eller morra som ett tecken på smärta, men att detta även kan vara ett beteende kopplat till stress, rädsla eller dysfori. Calvo et al. (2014) ansåg att vokalisering var en dålig indikator på smärta hos katt, med motiveringen att det inte var vanligt förekommande. Beteenden som ansågs kopplade till smärta var bland annat förändring i svansföring och muskelspänningar samt slickande och bitande av ömmande områden (Brondani et al. 2011).

Som *psykomotoriska förändringar* i Botucatu-MCPS beskrevs faktorerna kroppshållning, komfort, aktivitet och inställning hos katten (Brondani et al. 2011; Brondani et al. 2013; Belli et al. 2021). Vidare beskrevs de *fysiologiska variablerna* vara blodtryck och aptit, en kategori som vid valideringen visades ha låg intern konsistens, ett mått på reliabilitet. Detta berodde enligt författarna troligen på att repetitiv blodtrycksmätning var stressande för katterna (Belli et al. 2021). Vid utveckling av en kortare version av UNESP-Botucatu-MCPS utslöts kategorin *fysiologiska variabler* (Belli et al. 2021). Innan revidering av UNESP-Botucatu-MCPS innehöll skalan utvärdering av andningsfrekvens, andningsmönster och hjärtfrekvens, något som inte inkluderades i senare versioner (Brondani et al. 2011). Detta med anledning av att parametrarna inte visades kunna identifiera smärta. Enligt Anil et al. (2002) kan beteende tillsammans med fysiologiska parametrar ge värdefull information gällande djurets svar på smärta.

I en enkätstudie av Calvo et al. (2014) fick djurhjälsopersonal, uppfödare och djurägare välja mellan förbestämda ord för att beskriva akut smärta hos katt som ett steg för att utveckla smärtskalan CMPS-F. Skalan liknar till mycket UNESP-Botucatu-MCPS, men innehåller ytterligare smärtefaktorer såsom vaksamhet över skadat eller smärtsamt område, reaktion på människor och reaktion på beröring (Calvo et al. 2014). Likt vokalisering visades kattens vaksamhet över skadat eller smärtsamt område vara en dålig indikator på smärta, och var även det svarsalternativ som användes mest sällan i enkätundersökningen (Calvo et al. 2014).

Ansiktsuttryck har visats i flera studier vara en känslig indikator på nociceptivt stimuli hos både djur och människor (Grunau et al. 1998; Tomlinson et al. 2010; Reid et al. 2017). Då det är vanligt för både människor och djur att förmedla känslor och tillstånd genom ansiktsuttryck ansåg Finka et al. (2019) att det var viktigt att undersöka artspecifika ansiktsuttryck kopplade till smärta. Detta då en extrapolering från humanvården ansågs vara för subjektivt. Flera studier har kunnat se ansiktsuttryck kopplade till smärta hos katt, däribland positionering av öron, nos, mun och ögon samt förändringar i dess avstånd till varandra (Holden et al. 2014; Finka et al. 2019). Resultaten visade att katter med smärta kunde ha en mer lateral och ventral positionering av öron, dorsal och medial positionering av kinder och mun, något kisande ögon, minskat avstånd mellan kinder, mun och ögon samt ökat avstånd mellan nos och ögon (Holden et al. 2014; Finka et al. 2019). Även UNESP-Botucatu-MCPS innefattar kisande ögon som ett tecken på smärta hos katt (Brondani et al. 2011). Positionering av öron, mun och nos är något som ligger till grund för FGS, som även utöver detta innehåller smärtefaktorer såsom positionering av morrhår och huvudets position i förhållande till resten av kroppen (Holden et al. 2014; Evangelista et al. 2019; Evangelista et al. 2020; Watanabe et al. 2020). Vid smärta kan morrhåren flyttas rostralt, bort från ansiktet och peka rakt utåt (Holden et al. 2014). Holden et al. (2014) beskriver även att huvudet vid smärta kan sjunka nedanför höjden av bogen och hakan kan vinklas in mot bröstet.

Tecken på kronisk smärta hos katt sker gradvis under en längre period vilket gör det utmanande att upptäcka dessa symtom (Gruen et al. 2022). Lester och Gaynor (2000) beskriver bland annat att katter med kronisk smärta kan visa detta genom påverkad sömn, aptit, vokalisering och en förändrad pälskvalitet. Tilläggas kan även smärtecken såsom förändringar i kroppshållning, rörelsemönster, beteende och minskad förmåga att utföra normala behov såsom urinering och defekering (Bellows et al. 2016; Gruen et al. 2022). Dessa tecken kan också vara tecken på åldrande hos katt, där Bellows et al. (2016) beskriver att detta är en anledning till att sjukdom och smärta hos äldre katter kan förbises.

3.4.2 Smärta hos hund

Att observera smärtecken hos hund är både utmanande och subjektivt menar Firth och Haldane (1999). I ett försök att optimera smärtbedömning utvecklades skalan University of Melbourne Pain Scale (UMPS) innehållandes kategorierna; *fysiologisk data, reaktion på palpation, aktivitet, mental status, kroppshållning och vokalisering* (Firth & Haldane 1999). Dessa kategorier, förutom *fysiologisk data*, kan även ses i en smärtbedömningsskala av Holden et al. (2001), som även lägger till kategorierna *reaktion på människor, rörlighet och vaksamhet över smärtande område*. Fysiologisk data är något som utesluts i flera smärtskalor med motiveringen att faktorer såsom hjärtfrekvens och andningsfrekvens inte är pålitliga smärtecken inne på kliniken (Holton et al. 1998).

Tecken på akut smärta hos hund bedöms bland annat vara; depression, ökad eller minskad vokalisering, aggression, rädsla, oförmåga att vara stilla, ökad sömn och stillasittande samt förändrad kroppshållning och rörelseförmåga (Firth & Haldane 1999; Holton et al. 2001; Morton et al. 2005). Förändrad aptit kan även vara ett smärtecken men bör inte på kliniken ligga till grund för smärtbedömning då detta symptom hos ineliggande djur också kan bero på andra faktorer, exempelvis vissa sjukdomstillstånd (Holton et al. 2001). I motsats till flera validerade smärtskalor skriver Reid et al. (2007) att aggression snarare är kopplat till temperament än smärta.

Vid utveckling av CMPS-SF kunde, utöver ovanstående smärtecken, även tecken såsom slickande eller tittande mot smärtande område läggas till (Reid et al. 2007). Reid et al. (2007) inkluderade även vägran till rörelse som ett tecken på smärta hos hund.

Enligt AAHA Pain Management Guidelines kan tecken på kronisk smärta hos hund jämföras med de förändringar som kan ses hos katter (Gruen et al. 2022). Det innebär att hundägare bör vara observanta på gradvisa förändringar i kroppshållning, rörelsemönster, beteende och svårigheter att utföra vardagliga behov (Gruen et al. 2022). Sharkey et al. (2013) tillägger därtill tecken såsom att hunden drar sig undan, blir stel, haltar samt tvekar eller avstår vanliga beteenden som att gå i trappor eller hoppa. Som för katt, visar Lester och Gaynor (2000) att påverkad sömn, aptit, vokalisering och förändrad pälskvalitet kan vara tecken på smärta hos hund.

3.5 Definition av kommunikation

Kommunikation definieras enligt Nationalencyklopedin (2024) som “överföring av information mellan människor, djur, växter eller apparater”. Vidare skriver Nationalencyklopedin (2024) att kommunikation kräver dels ett språk genom vilken informationen formuleras, dels en avsändare genom vilken informationen förs vidare. Fortsättningsvis förklarar NE (2024) att kommunikationen inte enbart är verbal, då den även beror på flera faktorer som till exempel tolkningar och uttryck.

3.6 Kommunikation inom djursjukvården

Att djurägare förstår tecken på smärta hos sina djur ökar förståelsen mellan djurägare och djurhälsopersonal vid klinisk undersökning och hantering (Gruen et al. 2022). Att djurägare får vetskap om hur de kan smärtbedöma sina djur hemma, och på så vis vara delaktiga i sitt djurs vård, tros även kunna dämpa djurägares känsla av hjälplöshet och skam gällande sitt djurs mående (Lester & Gaynor 2000).

Inom djursjukvården rekommenderas en klient-centrerad kommunikation vilket innebär att relationen mellan veterinärer och djurägare främjas (Shaw et al. 2004). Detta då en klient-centrerad kommunikation bland annat kan motivera djurägare att ta sitt ansvar i djurets vård samt följa rekommendationer. I en artikel av Coe et al. (2008) visades att djurägare förväntar sig en tvåvägskommunikation mellan dem själva och den behandlande veterinären. Med en tvåvägskommunikation menades att veterinären använde ett sådant språk och termer som djurägaren förstod. En annan viktig aspekt gällande kommunikation är förmågan att lyssna (Coe et al. 2008). Veterinärers vilja att lyssna har visats sig påverka djurägares uppfattning och upplevelse av veterinärbesök. En koppling kunde även ses mellan djurägares uppfattning om veterinärens lyssningsförmåga med den tid som veterinären avsatte till just den djurägaren och dennes djur (Coe et al. 2008). Lyssningsförmåga hos djurhälsopersonal är även viktigt ur ett smärtbedömningsperspektiv. Detta då djurs individuella reaktioner på smärta kräver en förståelse för djurets normala beteenden vilket enbart kan tillföras av djurägaren (Rutherford 2002).

4. Material och metod

Detta självständiga arbete utfördes för en kandidatexamen inom djuromvårdnad. Arbetet omfattar en litteraturöversikt kombinerat med en intervjuundersökning där katt- och hundägare samt den behandlande veterinären fick besvara frågor i samband med ett veterinärbesök. För att kunna besvara studiens frågeställningar sammanställdes och kategoriserades resultaten från intervjuundersökningen.

4.1 Litteratursökning

En litteraturöversikt genomfördes för att undersöka den vetenskapliga evidens som fanns avseende smärtbedömning, smärtläge, smärta hos hund och katt, samt kommunikation inom djursjukvården. Vetenskapliga artiklar inriktade på smärta hos hund och katt samt smärtläge låg som huvudsaklig grund för litteraturöversikten. Även vissa artiklar som undersöker andra djurarter och som utförts inom humanvården inkluderades. Vetenskapliga artiklar inhämtades från databaserna Primo, PubMed och Google Scholar. Fördefinitioner av begrepp användes Nationalencyklopedin..

4.1.1 Sökord

För att finna studier och artiklar till litteraturöversikten användes följande sökord och fraser: dog, cat, feline, pain, pain assessment, assess pain, pain scale, pain physiology, pain definition, signs of pain, pain behaviour, chronic pain, acute pain, pain management, signs of pain, pain perception, smärta, definition av smärta, communication, kommunikation, veterinarian-client communication, veterinarian, client, owner, understanding och communication in veterinary medicine, semi-structured interviews,

4.2 Intervjuundersökning

4.2.1 Utformande av intervju

Intervjuerna var utformade på ett sådant sätt att svaren tillsammans med litteraturöversikten kunde besvara studiens frågeställningar. Totalt bestod intervjuerna av 8 frågor som ställdes till djurägarna och 3 frågor som ställdes till veterinärerna (se bilaga 1). Intervjufrågorna utformades och intervjuerna genomfördes på ett semistrukturerat sätt och i händelse av missförstånd mellan intervjuare och respondent kunde frågorna omformuleras eller följas av ytterligare frågor. För att avgränsa datainsamlingen inkluderade inte intervjun några frågor om djurets tidigare hälsostatus.

Inledningsvis i intervjun fick djurägaren uppge vad denne hade för huvudsaklig sysselsättning. Djurägaren tillfrågades därefter att uppge orsaken till besöket på kliniken, för att sedan få beskriva sitt djurs tillstånd. Efter veterinärundersökningen utfördes en uppföljande intervju med djurägaren, utformad på liknande sätt som den innan veterinärbesöket, där djurägaren återigen fick beskriva sitt djurs tillstånd. Avslutningsvis fick djurägaren även besvara frågor gällande hur denne upplevde kommunikationen med den behandlande veterinären. Intervjuerna av veterinärerna utformades på samma sätt som djurägarnas uppföljande intervjudel.

4.2.2 Urvalsgrupper

Intervjuundersökning utfördes på två olika urvalsgrupper, en bestående av djurägare och en av veterinärer.

För att som djurägare inkluderas i studien behövde man äga en katt eller hund som var inbokad för veterinärbesök på det aktuella djursjukhusets poliklinikavdelning under de vardagar som intervjuerna utfördes (5–13 mars 2024). Intervjuerna var på plats alla vardagar mellan klockan 09–17. Djurägaren behövde i bokningen ha uppgett att djuret lidit av någon form av smärta eller smärtsamt tillstånd för att kunna inkluderas i studien. Däremot fanns inget krav på att smärtan i sig själv behövde vara den primära orsaken till bokningen. Även remisser och akutbesök inkluderades i intervjustudien om dessa uppfyllde samma krav. Utifrån dessa kriterier inkluderades totalt fem djurägare och 4 veterinärer.

Djur som redan besökt det aktuella djursjukhuset för samma problematik tidigare inkluderades inte i studien. Inte heller inkluderades djur med kritiska anteckningar i journalsystemet kopplade till aggressivitet eller rädsla i samband veterinärbesök. Gällande akutpatienter gjordes valet att enbart inkludera de patienter som

triagerades till triagekod gul, grön eller blå enligt Manchester Triage Scale (MTS), det vill säga djur som inte krävde omedelbar akutvård.

Veterinärerna som inkluderades i intervjustudien var den behandlande veterinär till vilket djuret och djurägarna var bokade att träffa. Vid akutpatienter intervjuades den veterinär som blev tilldelad djuret vid ankomst.

Alla personer som inkluderades i studien, både djurägare (n=5) och veterinärer (n=4) godkände sitt deltagande, inklusive GDPR, skriftligt innan intervjuerna utfördes. Vid godkännande tillhandahölls även ett informationsblad vilket redogjorde för studiens syfte.

4.2.3 Intervjuprocess

Intervjuundersökningarna pågick mellan 5–13 mars 2024 på ett djursjukhus. Djurägarna (n=5) i studien kontaktades inne på undersökningsrummet innan veterinären träffat djurägaren och djuret. Intervjuerna inleddes med kort information gällande studiens syfte, samt insamlandet av personuppgifter och ljudinspelning av intervjun. Varje intervju delades upp i tre delar och alla delar spelades in med applikationen *röstmemon* på iPhone (Apple Inc. 2023). Djurägaren intervjuades först innan det planerade veterinärbesöket ägt rum. En uppföljande intervju med djurägaren efter veterinärbesöket utfördes sen. I den uppföljande intervjun fick djurägaren besvara hur denne upplevt kommunikation med veterinären. Veterinärerna intervjuades efter veterinärundersökningen. Under intervjuandet medverkade intervjuaren, respondenten och en person som ansvarade för inspelningen.

4.3 Databearbetning

Varje intervju transkriberades inledningsvis i sin helhet. Transkriberingen utfördes av studiens författare genom att inspelningarna avlyssnades och materialet skrevs ned i ett samlat Google dokument (Google Inc. 2024). När allt material blivit transkriberat numrerades intervjuerna från 1–5, där numreringen följde både djurägaren och veterinären för det aktuella djuret genom hela studien.

Djurägarnas svar presenteras sammanfattat under respektive intervjufråga. Svar som inte ansågs behövas för att besvara studiens frågeställningar uteslöts från resultatet. I de fall där två eller fler djurägare lämnat snarlika svar, skrevs dessa svar ihop men förtydligas med hjälp av intervjuernas numrering. Frågor som resulterade i ett längre svar från djurägaren presenteras i enskilda stycken, ett för varje djurägare. Veterinärernas svar bearbetades likt djurägarnas svar.

En indelning av data i subgrupper gjordes utefter om svaren tillhörde en djurägare eller en veterinär. Från intervjumaterial samlades då ord och fraser som indikerade en beskrivning av smärta hos djuret. Ord och fraser som ansågs beskriva smärta baserades på studiens litteratursökning. Dessa ord och fraser sammanställdes i en tabell där de delades in i olika kategorier. Kategorierna som framkom var "Beteenden", "Fysiologi", "Känslouttryck", "Fysiska uttryck" och "Vokalisering". Ord, fraser och respektive kategori rapporteras i Resultatdelen. Valet av kategorier gjordes av författarna baserat på studiens litteraturbakgrund. Orden och fraserna från det transkriberade intervjumaterialet placerades sedan in i passande kategori och det noterades i vilken frekvens dessa hade uppkommit under alla intervjuer sammanlagt. För att underlätta sammanställandet av ord och fraser i tabellerna valdes liknande ord, exempelvis "obehag" och "obehagligt", att inkluderas som ett och samma ord. Däremot kom synonymer som "smärta" och "ont" att räknas som två skilda ord.

5. Resultat

5.1 Intervjuer

5.1.1 Intervju djurägare

Yrke

Av djurägarna som ingick i studien uppgav två att de arbetade som forskare, den ena inom ämnet biologi (*intervju 1*) och den andra inom fysik (*intervju 4*). Två djurägare var pensionärer, där den ena tidigare arbetat som programmerare på en bank (*intervju 3*), medan den andra jobbat med hästar samt inom skolan (*intervju 5*). Djurägaren i *intervju 2* arbetade som konsult men specificerade inte inom vilket område. En djurägare uppgav att denne ibland arbetade extra på dressyrtävlingar (*intervju 3*).

Djurägaren, som till vardags arbetade med forskning inom biologi (*intervju 1*), uppgav under intervjun att dennes yrke gjorde det lättare att förstå vad veterinären sade. Djurägaren som tidigare arbetat med hästar (*intervju 5*) förklarade att denne genom sitt tidigare yrke kunde det mesta inom ämnet och därför förstod vad veterinären sade under besöket.

Orsak till besök och beskrivning av hälsotillstånd innan besök

Djurägaren i *intervju 1* besökte akuten med sin katt som hade svårt att urinera. Djurägaren tyckte sig inte se att katten visat några tecken på smärta inför besöket. Däremot upplevde djurägaren att katten uppvisat ett obehag. Detta obehag hade katten visat genom mer frekventa besök på kattlådan. Djurägaren uppgav också att katten inte druckit eller ätit sedan besvären uppkommit.

Hunden i *intervju 2* ankom till akuten med sin ägare då hunden visade smärta från ryggen samt beteendeförändringar. Djurägaren berättade att hunden upplevde smärta och till följd av detta fått svårt att gå och hoppa. Djurägaren beskrev att hunden inte längre var sig själv samt gnällde vid rörelse. Djurägaren förklarade att smärtan verkade komma från ”bakvagnen”.

I *intervju 3* ankom djurägaren med sin hund via polikliniken med misstanke om att hunden hade en sprucken analsäck. Djurägaren förklarade att hunden uppförde sig olustigt vid de tillfällen djurägaren försökt behandla problemet hemma, något som djurägaren uppfattat som ett svar på smärta. Vidare beskrev djurägaren att hunden främst visat smärta vid behandling, även om hunden över lag varit ”lite låg”.

Hunden i *intervju 4* var remitterad från en annan veterinärklinik till följd av smärta i armbågsleden, och ankom därav för vidare utredning. Djurägaren berättade att hunden visat tecken på smärta några månader innan intervjun ägde rum. Djurägaren hade då sett hunden halta vid belastning och bedömt detta som ett tecken på smärta. Denna smärta hade då behandlats med antiinflammatoriskt läkemedel vilket enligt djurägaren botat smärtan. Djurägaren uppgav däremot att det var möjligt att hunden fortfarande hade ont, men att hunden i så fall inte längre uppvisade några tecken på detta inför det aktuella besöket.

Djurägaren i *intervju 5* hade bokat en tid på djursjukhusets poliklinik då dennes hund blivit påkörd för tre veckor sedan, och efter det uppvisat hälta. Enligt djurägaren hade hunden inte uppvisat några tecken på smärta inför veterinärbesöket. Djurägaren beskrev att hunden var av en smärttålig ras, något som djurägaren upplevde som negativt då det gjorde det svårt att se om hunden hade ont. I ett senare skede under intervjun tillade djurägaren att hundens hälta gjort att djurägaren anat att den haft ont. Vid fråga om ytterligare förklaring berättade djurägaren att denne trodde att hunden, vid smärta, skulle sluta äta och vara ledsen. Enligt djurägaren var det nu snarare svårt att få djuret att ”hålla sig på backen”.

Förändringar i beskrivning av hälsotillstånd efter besök

En djurägare (*intervju 2*) förklarade i intervjun efter besöket att djuret vanligtvis är väldigt ”mobil”, ett begrepp som inte användes i den inledande intervjun. Samma djurägare beskrev också att djurets smärta kom från området kring ländryggen eller benen, ett område som djurägaren tidigare benämnt ”bakvagn”. I *intervju 3* ändrade djurägaren sin beskrivning av hur djuret visar tecken på smärta, och utelämnade information som nämndes i tidigare intervju gällande att hunden skrek i samband med behandling.

Förändringar sågs även i *intervju 4*, där djurägaren efter veterinärbesöket beskrev att hunden hade ont i sina armbågar. Detta var något som inte framgick i den inledande intervjun där djurägaren uppgav att djuret visat tecken på smärta för några månader sedan, men att detta sedan upphört. Djurägaren beskrev vidare,

efter veterinärbesöket, att smärta kunde noteras genom att hunden haltade och hade ett annorlunda rörelsemönster. Djurägaren uppfattade smärtan som tydligare på ena armbågen än den andra.

Två djurägare (*intervju 1 & 5*) förändrade inte sin beskrivning av sina djurs hälsotillstånd efter det att veterinärundersökningen ägt rum. Den ena djurägaren (*intervju 5*) förklarade att djuret varit halt i hemmet vid promenader men att djuret vid veterinärundersökningen inte visade någon hälta och inte heller någon reaktion vid palpation eller rörelseprovokation.

Kommunikation med veterinären

Alla djurägare uppgav att kommunikationen med veterinären över lag fungerat bra. En djurägare (*intervju 1*) tillade däremot att det under besöket varit ”*lite mycket information på samma gång*”, men att denne ändå inte upplevt detta som något större problem. En djurägare (*intervju 4*) belyste att det fanns en viss språkbarriär mellan djurägaren och veterinären men att de ändå, enligt djurägaren uppfattning, gjort sig förstådda med varandra.

Förändrad uppfattning av djurets tillstånd

På frågan om djurägaren förändrat sin uppfattning kring djurets tillstånd efter det att veterinärundersökningen ägt rum, svarade två djurägare att deras bild av djurets hälsotillstånd blivit klarare (*intervju 1 & 3*). En djurägare (*intervju 2*) uppgav att denne fått sin uppfattning av djurets hälsotillstånd bekräftad, medan en annan djurägare (*intervju 4*) upplevde att denne fortfarande hade obesvarade funderingar, men trodde att dessa skulle bli besvarade efter det att svar från röntgenundersökningen kommit. En djurägare (*intervju 5*) uppgav att dennes uppfattning av djurets hälsotillstånd inte i sig förändrats men inte heller bekräftats då djuret vid besöket inte visat de symtom som djurägaren tidigare noterat hemma.

5.1.2 Intervju veterinärer

I studien deltog fyra olika veterinärer. Detta innebär att *intervju 4* och *5* utfördes av en och samma veterinär.

Beskrivning av djurets hälsotillstånd

En veterinär (*intervju 1*) beskrev att katten inte urinerat normalt det senaste dygnet och på grund av detta kommit in till akutavdelningen. Veterinären ansåg inte att djuret visade några tydliga tecken på smärta men tillade att denna bedömning kan vara svår då det var för veterinären en ny patient. Djuret beskrevs som något ”introvert”, vilket veterinären inte tolkade som ett uttalat tecken på smärta.

Veterinären i *intervju 2* förklarade att anledningen till att hunden kommit in till akutmottagningen var på grund av misstänkt smärta från bakkroppen. Smärtan hade uppkommit plötsligt för några dagar sedan. Veterinären beskrev djuret som smärtpåverkat, stressat, nervöst och dämpat. Veterinären uppfattade djurets smärttillstånd som konstant, och det förvärrades vid provokation av ländryggen.

I *intervju 3* beskrev veterinären att djuret var inbokad för ett besök till följd av en sprucken analsäck. Enligt veterinären uppvisade djuret enbart tecken på smärta vid palpation. Detta uppfattade veterinären genom att djuret vid palpation började gny, sprattla och titta bak mot rumpan.

Veterinären som träffade djuret och dess ägare från *intervju 4*, uppgav att besöksorsaken var en kronisk hälta på vänster framben. Veterinären uppgav att djuret inte visade några tecken på allmän smärta, men däremot en tydlig smärta vid palpation av armbågslederna. Denna smärta kunde veterinären uppfatta genom att djuret vid palpation drog åt sig benet och vek undan huvudet. Enligt veterinären var detta tecken som inte kunde ses som enbart obehag.

Veterinären som deltog i *intervju 5* förklarade att djuret var inbokat för ett besök till följd av att ha blivit påkört 3 veckor tidigare. Till följd av detta hade hunden varit lindrigt halt. Veterinären kunde inte se några tecken på smärta hos djuret, detta motiverades av veterinären med att djuret inte uppvisade någon hälta samt att veterinären inte kunde palpera fram något så kallat ”smärtande lokus”.

Kommunikation med djurägare

Fyra veterinärer upplevde kommunikationen med djurägaren som bra (*intervju 1, 2, 3 & 5*). En veterinär (*intervju 1*) beskrev djurägaren som lyhörd och att denna förstod att tillståndet kunde vara allvarligt. En annan veterinär (*intervju 2*) förklarade att kommunikationen underlättats genom att djurägaren hållit sig kort och koncist till ämnet. Vidare förklarade samma veterinär att djurägaren varit lätt att få information ifrån vilket också varit en bidragande orsak till den goda kommunikationen. En veterinär (*intervju 5*) tyckte att djurägaren var bra på att beskriva vad som hänt djuret samt att djurägaren kunde berätta, enligt veterinären, väsentliga saker. Veterinären uppfattade också att det gick lätt att resonera fram ett behandlingsalternativ tillsammans med djurägaren.

I *intervju 4* upplevde veterinären att kommunikationen med djurägaren var otydlig. Veterinären berättade att denne fick fråga många frågor för att få den information som veterinären ansåg sig behöva. Veterinären berättade att det tog tid att få en bild av hur stort problemet var hos djuret. Denna otydliga

kommunikation trodde veterinären berodde på att djurägaren som person inte var ”så kommunikativ”.

5.1.3 Beskrivna tecken på smärta

Under intervjuerna tillfrågades djurägaren och veterinären att beskriva tecken på smärta som de kunde se hos djuret. I ett fall där djurägaren inte uppfattade några tecken på smärta hos sin hund (*intervju 5*) tillbads djurägaren i stället att beskriva på vilket sätt denne upplevt att hunden inte hade ont samt vilka tecken hunden skulle visat om den hade haft ont. Alla tecken och beskrivningar på smärta delades upp i fem kategorier; beteenden, fysiologi, känslouttryck, fysiska uttryck och vokalisering. Antalet gånger begreppen användes i intervjuerna och i vilken del av intervjuerna dessa användes redovisas i följande tabeller.

1. Beteenden

Frasen ”slutat äta” användes av två olika djurägare (*intervju 1 & 5*). Den ena djurägaren (*intervju 5*) använde frasen för att beskriva tecken på smärta hos djur i allmänhet, medan den andra djurägaren (*intervju 1*) använde frasen för att beskriva det egna djurets tillstånd i synnerhet. Samma djurägare (*intervju 1*) använde också begreppet ”slutat dricka” för att beskriva sitt eget djurs tillstånd och menade att detta eventuellt kunde vara ett tecken på smärta. ”Frekvent urinering” användes vid två tillfällen av samma djurägare (*intervju 1*), frasen användes i båda intervjudelarna som svar på frågan ”vilka symtom har du sett hos ditt djur?” (Tabell 1).

Tabell 1. Tabell vilken redogör för begrepp relaterade till beteenden vid smärta. Tabellen anger hur många gånger varje begrepp användes och i vilken del av intervjuerna som dessa nämndes.

Begrepp	Djurägare del 1	Djurägare del 2	Veterinär
<i>Slutat äta</i>	2	-	-
<i>Inte sig själv</i>	2	-	-
<i>Frekvent urinering</i>	1	1	-
<i>Slutat dricka</i>	1	-	-
<i>Introvert</i>	-	-	1
<i>Stressad</i>	-	-	1
<i>Orolig</i>	-	-	1
<i>Dämpad</i>	-	-	1
<i>Påverkad</i>	-	-	1
<i>Olustig</i>	1	-	-
<i>Låg</i>	1	-	-
<i>Nervös</i>	-	-	1

En djurägare (*intervju 2*) använde frasen ”inte sig själv” i två olika sammanhang under den första intervjudelen. Först användes frasen för att beskriva orsaken till att djurägaren kommit in till kliniken, för att sedan användas vid beskrivandet av smärtan djuret uppvisade, enligt djurägaren.

En veterinär (*intervju 1*) använde vid ett tillfälle ordet ”introvert” för att beskriva hur djuret agerat vid veterinärundersökningen. Orden ”stressad”, ”orolig”, ”nervös”, ”dämpad” och ”påverkad” användes alla av en och samma veterinär (*intervju 2*) för att beskriva de symtom patienten uppvisade.

2. Fysiologi

I första intervjudelen användes ordet ”smärta” av en djurägare (*intervju 2*) vars hund var på ett akutbesök för misstänkt smärta från höft- eller ryggområdet. Djurägaren använde inte ordet ”smärta” i intervjun efter veterinärbesöket. Veterinären som undersökte hunden i fråga valde att använda ordet ”smärta” för att beskriva varför hunden kommit in på akuten, men valde inte att använda ordet vid beskrivning av hundens tillstånd. I stället användes ordet ”smärtpåverkad”. Ordet ”smärta” användes även av en annan djurägare vars hund var inne för ett planerat poliklinikbesök gällande hälta i vänster framben (*intervju 4.*). Till en början konstaterade djurägaren att ”*det kan vara så att han har smärta, men han visar det inte*”. Djurägaren valde därefter att använda ordet ”smärta” för att beskriva sitt djurs tillstånd i intervjudel två. Den undersökande veterinären valde, likt djurägaren, att använda ordet ”smärta” för att beskriva hundens tillstånd, och lade även till frasen ”smärta vid palpation” och menade på att hunden inte visade tecken på ”*allmän smärta*”. (Tabell 2).

Tabell 2. Tabell vilken redogör för begrepp relaterade till fysiologi vid smärta. Tabellen anger hur många gånger varje begrepp användes under samtliga intervjuer och i vilken del av intervjuerna som dessa nämndes.

Begrepp	Djurägare del 1	Djurägare del 2	Veterinär
<i>Smärta</i>	2	2	3
<i>Ont</i>	3	3	1
<i>Smärtpåverkad</i>	-	-	1
<i>Smärtsam</i>	-	1	1
<i>Smärta vid palpation</i>	-	-	1

3. Känsloutryck

I *intervju 1* använde djurägaren ordet ”obehag” för att beskriva det egna djurets, vilket var inbokat för ett eventuellt urinstopp, tillstånd. Djurägaren menade att denne inte uppfattat någon smärta hos djuret, däremot hade djurägaren noterat ett

obehag hos djuret. Djurägaren använde inte ordet ”obehag” i den uppföljande intervjun. En veterinär (*intervju 4*) använde ordet ”obehag” för att beskriva djurets reaktion vid palpation av en smärtande armbågsled. Det aktuella djuret var remitterad till djursjukhuset på grund av en hälta i vänster framben. Ordet ”ledsen” användes vid ett tillfälle av en djurägare (*intervju 5*) i den första delen av intervjun. Djurägaren använde ordet för att beskriva tecken på smärta som djur i allmänhet uppvisar. Djurägaren använde inte ordet i den uppföljande intervjudelen. (Tabell 3).

Tabell 3. Tabell vilken redogör för begrepp relaterade till känslouttryck vid smärta. Tabellen anger hur många gånger varje begrepp användes under samtliga intervjuer och i vilken del av intervjuerna som dessa nämdes.

Begrepp	Djurägare del 1	Djurägare del 2	Veterinär
<i>Obehag</i>	1	-	1
<i>Ledsen</i>	1	-	-
<i>Inte jätteglad</i>	-	-	1

Vid ett tillfälle beskrev en veterinär (*intervju 2*) djuret som ”*inte som en jätteglad hund*”. Denna beskrivning var en del av ett svar på frågan ”hur skulle du beskriva djurets tillstånd?”.

4. Fysiska uttryck

Ordet ”hälta” förekom vid fem tillfällen i den inledande intervjudelen. Ordet användes två gånger i *intervju 4* och tre gånger i *intervju 5*. I *intervju 4* användes det av en djurägare i syfte att förklara varför de valt att boka en tid för ett veterinärbesök och för att förklara vilka tecken på smärta hunden tidigare visat. I *intervju 5* användes ”hälta” för att besvara samma frågor som i *intervju 4*. Ordet ”hälta” användes även i intervjudel två, fortsatt av samma djurägare. Djurägaren från *intervju 4* använde ordet för att återigen beskriva sin hunds tillstånd, medan djurägaren från *intervju 5* denna gång använde ordet två gånger för att berätta hur hunden varit halt hemma, då hunden inte visat någon hälta under veterinärbesöket. Djurägaren i *intervju 4* valde även att lägga till frasen ”går lite konstigt” gällande sin hunds rörelsemönster. Veterinären som undersökte hunden från *intervju 4* valde också att använda ordet ”hälta” för att beskriva varför hunden var inbokad för ett veterinärbesök. Ordet användes även av veterinären som undersökte hunden från *intervju 5* för att beskriva de symtom som djurägaren uppgett vara anledningen till att de sökt vård. Veterinären bedömde hunden som ohalt. (Tabell 4).

Tabell 4. Tabell vilken redogör för begrepp relaterade till fysiska uttryck vid smärta. Tabellen anger hur många gånger varje begrepp användes under samtliga intervjuer och i vilken del av intervjuerna som dessa nämndes.

Begrepp	Djurägare del 1	Djurägare del 2	Veterinär
<i>Svårt att gå</i>	1	1	-
<i>Svårt att hoppa</i>	1	-	-
<i>Förändrad rörelse</i>	-	1	-
<i>Sprattlar</i>	-	-	1
<i>Hälta</i>	5	3	3
<i>Går lite konstigt</i>	-	1	-
<i>Viker undan huvudet</i>	-	-	1
<i>Drar till sig benet</i>			1
<i>Tittar mot rumpan</i>	-	-	1

Frasen ”svårt att gå” användes två gånger av djurägaren i *intervju 2*. Djurägaren använde frasen i intervjuens båda delar vid beskrivning av vilka tecken på smärta som denne kunde se hos sin hund. Samma djurägare använde sig även av fraserna ”svårt att hoppa” och ”förändrad rörelse” för att beskriva smärttecken hunden, där fraserna användes i olika intervjudelar.

Fraserna ”drar till sig benet” och ”viker undan huvudet” användes av en veterinär i *intervju 4*. Veterinären i fråga använde fraserna för att beskriva vilka tecken djuret visat på smärta vid palpation av en smärtande armbågsled.

Ordet ”sprattlar” användes av en veterinär (*intervju 3*) för att beskriva på vilket sätt hunden i fråga visade smärta vid palpation. Samma veterinär använde frasen ”tittar mot rumpan” för att beskriva samma sak. Hunden i fråga ankom till djursjukhuset på grund av en sprucken analsäck.

5. Vokalisering

En djurägare (*intervju 2*) använde ordet ”gnälla” vid två tillfällen under den första intervjudelen. Båda gångerna ordet förekom användes det för att beskriva i vilka situationer som djuret uppvisat symptom på sin smärta. Samma djurägare återkom sedan till ordet ”gnälla” vid ett tillfälle under den uppföljande intervjun. (Tabell 5).

Tabell 5. Tabell vilken redogör för begrepp relaterade till vokalisering vid smärta. Tabellen anger hur många gånger varje begrepp användes under samtliga intervjuer och i vilken del av intervjuerna som dessa nämndes.

Begrepp	Djurägare del 1	Djurägare del 2	Veterinär
<i>Gnälla</i>	2	1	-
<i>Skrika</i>	-	1	-
<i>Gny</i>	-	-	1

En djurägare (*intervju 3.*) använde vid ett tillfälle i intervju del två ordet ”skrika” för att förklara hur djuret visat smärta vid försök till behandling i hemmet, ett ord som inte framkom under del ett av intervjun. Veterinären som behandlade det aktuella djuret använde ordet ”gny” en gång, då för att beskriva hur veterinären kunnat uppfatta att djuret smärtat vid palpation.

6. Diskussion

6.1 Metoddiskussion

Litteratursökning

Den litteratur som inkluderats i studien har varit vetenskapligt granskad. Att enbart använda vetenskapligt granskad litteratur gjorde att författarna kunde försäkra sig om att litteraturen var av tillräckligt god kvalitet för att anses vara tillförlitlig. För att ytterligare garantera pålitligheten i detta arbete bearbetades och inkluderades ett större antal studier och artiklar. Denna bearbetning garanterade författarna om att studiernas resultat var samstämmiga och stödde samma slutsatser. För att vidga studiens litteratursökning gjordes avvägningen att även inkludera artiklar gällande andra djurslag än hund och katt samt artiklar från humanmedicin.

I så stor utsträckning som möjligt har originalkällor använts i detta arbete, de få undantagen är då originalkällan inte gått att få tag på. Valet att använda originalkällor gjordes för att säkerställa att den information som refereras till stämmer. Genom att både läsa originalkällan och studier som refererar till originalkällan kunde även den sekundära källans trovärdighet fastställas gentemot hur väl den stämde överens med originalkällan. Litteratursökningen inkluderar även internationella riktlinjer och översiktsartiklar.

Litteraturen som använts har många gånger varit internationell och ej fokuserad eller utförd under svenska förhållanden. Detta har författarna till detta arbete inte bedömt vara en påverkande faktor.

Då enbart databaserna Primo, PubMed och Google Scholar användes kan även detta ses som en begränsande faktor i litteratursökningen. Däremot gjordes bedömningen att litteraturen från dessa databaser var tillräcklig för den aktuella studien.

Urval

Denna studie baserades på ett bekvämlighetsurval. Detta innebar att de djur (n=5), djurägare (n=5) och veterinärer (n=4) som inkluderades i studien befann sig på ett och samma djursjukhus, under ett visst antal dagar. Valet av djursjukhus underlättade arbetet främst geografiskt men också praktiskt.. Djursjukhuset omfattades även av de tillstånd som Sveriges lantbruksuniversitet har gällande forskning och undervisning.

Förhoppningen var att utföra maximalt tio intervjuer. Detta då datainsamlingen inte skulle bli för omfattande för det aktuella arbetet men ändå kunna ge ett resultat gällande kommunikation kring smärta. Till följd av det låga patientflödet på det aktuella djursjukhuset kunde detta antal inte uppnås vilket resulterade i en relativt liten studiepopulation. Initialt skulle studien enbart inkludera primärbesök på poliklinikavdelningen, vilket utökades till att även inkludera remisser och akutpatienter.

Att inkludera akutpatienter ansågs inte vara en nackdel för studien, med undantaget att tiden för intervjuerna var något mer begränsad. Däremot kan inkluderandet av remisser anses påverka resultatet av denna studie. Detta då en remitterad patient redan fått träffa en veterinär på annan klinik och där fått ett utlåtande. Detta kan ha påverkat hur djurägare 4 valde att beskriva symtomen hos sitt djur vid besöket på djursjukhuset. Eftersom varken djurägaren eller djuret tidigare besökt djursjukhuset eller veterinären som deltog i studien, kan resultaten från denna intervju till viss del ändå betraktas som relevanta.

Att använda ett bekvämlighetsurval gjorde att processen för att identifiera en passande urvalsgrupp kunde förenklas, något som stöds i en artikel av Stratton (2021). Ett bekvämlighetsurval kräver inte samma strategier som ett slumpmässigt urval ofta kan kräva (Stratton 2021), men risken är dock att urvalet inte är representativt (Sedgwick 2013). Bekvämlighetsurvalet lämpar sig bäst för situationer där deltagarna inte kan identifieras eller väljas ut i förväg (Stratton 2021).

Ingen bakgrundsdata, bortsett från djurägarnas yrkesroller, insamlades från varken veterinärerna eller djurägarna, vilket medför att tidigare erfarenhet och kunskap inom smärtbedömning som kan påverka resultaten är okänd. Bekvämlighetsurvalet innebar att djurägarna och veterinärerna i denna studie var av olika åldrar och kön, och hade olika erfarenhet av djur sedan tidigare. Detta är faktorer som kan påverka resultaten. Bland annat har det rapporterats att personer som i sin barndom haft husdjur har betydligt högre empati gentemot djur jämfört med personer som inte hade djur under sin uppväxt (Ellingsen et al. 2010). Vidare

kunde samma källa upptäcka skillnader i könstillhörighet kopplat till empati gentemot djur, där kvinnor visade sig ha högre empati gentemot djur än män. Även djurets användningsområde spelade roll för hur hög empati ägaren visade för sitt djur, där ägare av arbetande hundar hade lägre empati än ägare av sällskapshundar. Empati har beskrivits som en påverkande faktor i smärtbedömning (Rutherford 2002; Ellingsen et al. 2010). Således skulle dessa faktorer kunna påverka resultatet trots att information inte insamlats. Det ska även framföras att två av studiens hundar undersöktes av en och samma veterinär (*intervju 4 & 5*) vilket kan påverka resultatet då urvalsgruppen blir mindre och personliga faktorer kan ha påverkat både smärtbedömningen och kommunikationen.

Studien ämnade jämföra hur djurägare och veterinärer beskriver smärta hos hundar och katter. Det kan därmed anses vara en begränsning att denna studie har ett lågt antal inkluderade djur (5st) vilket gör att resultatet inte kan appliceras på en hel population. Studiepopulationen bestod av en katt och fyra hundar, den ojämna fördelningen mellan djurslagen har gett resultat som till största del är baserad på tecken som hundar uppvisar vid smärta.

Intervjuer

Eftersom intervjustudien utfördes genom semistrukturerade intervjuer kom valet av intervjumetod att behöva diskuteras. En semistrukturerad intervju baseras på öppna frågor där följdfrågor kan appliceras vid behov (Adeoye-Olatunde & Olenik 2021), vilket är särskilt lämpligt att använda vid insamling av kvalitativa data (Dolczewski 2022). Vidare menade Dolczewski (2022) att en semistrukturerad intervjumetod tillåter respondenterna att uttrycka sina egna tankar och känslor. Enligt samma författare främjar också semistrukturerade intervjuer relationen mellan intervjuare och respondent, vilket tros kunna skapa ett förtroende där deltagarna vågar vara öppna och dela sina tankar (Dolczewski 2022). Det ansågs viktigt att tillåta djurägare tala fritt kring sitt djurs hälsotillstånd för att underlätta datainsamling eftersom veterinärbesöket i sig kan vara en stressad situation för djurägare. Lester och Gaynor (2000) skriver i sin artikel att djurägare kan känna skuld och skam över sitt djurs tillstånd. Genom en öppen och förtroendeingivande miljö skulle denna eventuella skuld och skam hos djurägarna kunna minimeras och på så sätt resultera i mer sanningsenliga svar.

Kallio et al. (2016) skriver i sin översiktsartikel att användandet av en semistrukturerad intervjumetod säkerställer att intervjufrågorna blir öppna, deltagarorienterade och icke-ledande. Dessa faktorer spelade en avgörande roll i valet av intervjumetod i studien. Detta eftersom författarna ville försäkra sig om att respondenternas inte påverkades av intervjuens frågor, eller att frågorna

utformats på ett sådant sätt att orden lades i munnen på respondenterna. En semistrukturerad intervju gjorde det också möjligt för intervjuarna att omformulera frågor samt ställa följdfrågor i de fall där respondenterna missuppfattat en fråga. Däremot innebar denna intervjuemetod också att vissa respondenter fick fler frågor än andra, något som skulle kunna påverka svaren från intervjuarna tillika resultatet i studien. Författarna bedömer dock att det var av större vikt att respondenterna till fullo förstod intervjufrågorna än att antalet frågor var detsamma i alla intervjuer.

Intervjuerna utfördes med relativt få frågor. Detta både för att locka deltagande med att det skulle kräva minimalt med tid, samt för att inte fördröja tiden tills djuret fick vård. Trots få frågor, ansågs de vara så pass öppna att den information som krävdes för detta arbete kunde samlas in.

Då syftet presenterades för deltagarna innan utförandet av intervjuerna och innan veterinärundersökningen påbörjats kan detta ha påverkat resultatet. Eventuellt fick det djurägarna att reflektera och fokusera mer på just symtom som direkt tyder på smärta och således förkastar andra symtom. För veterinärer skulle detta kunnat ha orsakat att de direkt, eller indirekt, tänkte mer aktivt på hur de kommunicerade kring smärta med djurägaren under besöket, samt hur de valde att undersöka djuret. Eftersom kommunikationen under själva undersökningen inte inkluderas i detta arbete är det inga resultat som denna studie kan redovisa.

En fortsättningsstudie skulle behöva inkludera fler djur, djurägare och veterinärer för att kunna dra slutsatser om totalpopulationen. Ett annat sätt att utforska vilka begrepp och uttryck djurägare respektive veterinärer förknippar med smärta skulle kunna vara genom så kallade fokusgrupper och individuella djupintervjuer (Zaharia et al. 2008).

Databearbetning

Under databearbetningen noterades att vissa ord och fraser i intervjuerna snarare var kopplade till specifika diagnoser än generell smärta hos djur. På grund av detta bör frekvensdatan tolkas med försiktighet. Variationerna av diagnoser kan påverka vilka ord och fraser som användes, vilket i ett sådant fall skulle göra att frekvenserna inte representerar allmänna smärtbeskrivningar hos djur utan snarare enbart de specifika diagnoserna hos de specifika djuren. Det låga deltagarantalet kan också resulterat i ett snedvridet resultat. Små urval kan leda till att enstaka fall får oproportionerligt stort inflytande något som i sin tur minskar möjligheten att dra generella slutsatser. Detta gör det viktigt att beakta kontexten och diagnosen för varje djur vid analysering av frekvensdata.

En ytterligare begränsning i arbetet var hur orden och fraserna från intervjuerna kategoriserades. Kategoriseringen gjordes dels utifrån litteraturbakgrunden, dels med stöd av uppslagsverk. Författarna gjorde således inga egna tolkningar av orden och fraserna. I de fall där respondenterna inte specificerade betydelsen av orden och fraserna var uppslagsverkens definitioner av dessa avgörande för kategoriseringen. Denna begränsning bör beaktas vid tolkning av resultaten då olika respondenter kan ha olika subjektiva uppfattningar om vad specifika ord och fraser innebär. Dessa subjektiva uppfattningar kan således för att användandet av ett ord eller en fras vara menad annorlunda och hade därför, om respondenten själv fått bestämma, kommit att kategoriseras annorlunda.

6.2 Resultatdiskussion

Jämförelse mellan veterinärernas och djurägarnas smärtbedömning (katt)

Studiens enda katt ankom via akutmottagningen för problem att urinera (*intervju 1*). Efter veterinärundersökning diagnosticerades katten med idiopatisk cystit och enterit. Smärta beskrivs vara ett utmärkande symtom vid felin idiopatisk cystit (Forrester & Towell 2015). Även enterit kan orsaka smärta hos katt (Trotman 2015). Varken djurägaren eller veterinären ansåg att katten visade tecken på smärta under besöket. Djurägaren hade däremot observerat att katten behövt gå på lådan mer frekvent och beskrev detta som ett "obehag". Minskad förmåga att utföra normala behov, som exempelvis att urinera, beskrivs enligt AAHA Pain Management Guidelines vara ett tecken på smärta hos katt (Gruen et al. 2022). Djurägaren uppgav även att katten i samband med detta slutat äta och dricka, något som enligt Lester och Gaynor (2000) kan vara ett tecken på smärta. Djurägarens användning av ordet "obehag" är intressant ur perspektivet att termen återkommer i flera definitioner på smärta. I Nationalencyklopedin (2024) beskrevs smärta som en "obehaglig känslupplevelse" och Sneddon et al. (2014) beskrev smärta hos djur som en "upplevelse som resulterar i obehag". Trots detta kan det inte garanteras att katten var i ett smärttillstånd då White (2016) understryker vikten av en helhetsbild vid smärtbedömning, där enskilda symtom inte kan garantera att katten har ont.

Katter visar ofta subtila tecken på smärta (Taylor & Robertson 2004) vilket eventuellt skulle kunna bero på att katter ursprungligen är solitära djur (Driscoll et al. 2009). Faktorer såsom stress av att vara på en veterinärklinik kan orsaka beteenden likt de beteenden som katter i smärta uppvisar, men kan även orsaka att katter döljer sina symtom på smärta (Hellyer et al. 2007; White 2016; Monteiro & Steagall 2019). Därav kan smärtbedömning av katter på kliniken vara utmanande (White 2016; Monteiro & Steagall 2019).

Veterinären i *intervju 1* beskrev katten som ”introvert” utan att visa några tydliga tecken på smärta. Termen användes således inte som en beskrivning av smärta, men inkluderades i studiens resultat då ”introvert” kan anses synonymt med att vara tillbakadragen (Cambridge Dictionary 2024). Enligt Sharkey (2013) kan djur i smärtsamma tillstånd dra sig undan, vilket även katter kan göra i samband med stress (White 2016). Liknande termer användes av veterinären i *intervju 2* där orden ”dämpad” och ”påverkad” förekom vid beskrivning av smärta hos hund. Veterinären i *intervju 1* påpekade även att smärtbedömning av katten var utmanande då det var en ny patient. Något som kan förklaras med att observation av smärta förlitas på att observatören är både familjär med djurslaget och individen (Ellingen et al. 2010).

Jämförelse mellan veterinärers och djurägares smärtbedömning (hund)

Studien inkluderade fyra hundar som diagnosticerades med varierande åkommor. Diagnoserna inkluderade neoplasier, purulent analbursit och artros, och en hund (*intervju 5*) diagnosticerades med ”hälta utan fastställd orsak”. Hunden med neoplasier (*intervju 2*) hade tidigare fått diagnosen analsäckskarcinom, som sedan spridit sig. Analsäckskarcinom kan enligt Repasy et al. (2022) orsaka smärta och obehag vilket bör behandlas med palliativ vård av detta tillstånd. Djurägaren hade hemma kunnat observera att hunden fått svårt att gå och hoppa samt börjat gnälla vid rörelse. Djurägaren beskrev även att hunden visat förändrat beteende och inte längre var sig själv. Förändrad rörelseförmåga såsom svårigheter att gå och hoppa har i flertalet studier beskrivits som ett tecken på smärta hos hund (Firth & Haldane 1999; Holton et al. 2001; Morton et al. 2005; Reid et al. 2007; Sharkey et al. 2013; Gruen et al. 2022). Då hunden även visat en ökad tendens till vokalisering kan även detta betraktas som ett smärttecken (Lester & Gaynor 2000).

Vid undersökning av hunden från *intervju 2* uppfattade veterinären att hunden reagerade vid provokation av ländryggen, något som enligt Firth och Haldane (1999) kan vara ett smärttecken. Hunden beskrevs även som stressad, nervös och dämpad vilket antingen kan tolkas som tecken på smärta eller en stressreaktion av att vara på kliniken (Hellyer et al. 2007). Mandese et al (2021) beskriver i sin studie att stressbeteenden hos hund bland annat kan vara förändrad kroppshållning och stelhet samt generell oro och rastlöshet. Dessa beteenden skulle kunna tolkas som smärttecken men kan också vara hundens reaktion på att vistas på en veterinärklinik. Exempelvis har hundar visat mindre intresse för hundgodis inne på kliniken jämfört med utanför, något som tyder på att hundars beteende kan påverkas av att vistas på en veterinärklinik (Lind et al. 2017).

I *intervju 3* diagnosticerades hunden med purulent analbursit, vilket beskrivs som kraftigt smärtsamt (van Duijkeren 1995). Djurägaren beskrev hunden som "olustig" och "lite låg" och tolkade detta som tecken på smärta. Dessa beteendeförändringar finner stöd i litteraturen där beteendeförändringar såsom depression förklaras vara ett tecken på smärta (Firth & Haldane 1999; Holton et al. 2001; Morton et al. 2005). Det bör noteras att djurägaren i detta fall fick flertalet följdfrågor för att kunna beskriva tecken på smärta vilket kan påverkat resultatet. Detta ansågs nödvändigt då djurägaren uppgav att hunden visade tecken på smärta men initialt inte förklarade hur dessa smärtecken visade sig, vilket visar att smärtecken ibland är väldigt diffusa.

Enligt veterinären från *intervju 3* visade hunden tecken på smärta genom reaktion vid palpation. Vid palpation hade hunden vokaliserat, börjat sprattla och titta bak mot rumpan. Trots att vokalisering ansetts vara ett ovanligt smärtecken väl inne på kliniken enligt Bateson (1991) påpekar flertalet studier att hundar kan vokalisera genom att exempelvis yla eller gny som reaktion på smärta (Firth & Haldane 1999; Lester & Gaynor 2000; Holton et al. 2001; Morton et al. 2005). Samma studier påpekar även att en oförmåga till att vara stilla, som exempelvis att sprattla, kan vara ett tecken på smärta. Reid et al. (2007) påpekar även att ett smärtecken kan vara att hundar tittar mot det smärtsamma området, i detta fall bak mot rumpan. Detta stöds däremot inte helt av AAHA Pain Management Guidelines som påpekar att ett smärtecken i stället kan vara att djuret tittar bort (Gruen et al. 2022).

I *intervju 4* diagnosticerades hunden med artros i armbågarna, ett tillstånd som enligt Renberg (2005) är smärtsamt för hunden. Djurägaren berättade i sin intervju att denne upplevt att djuret haltat som ett smärtecken några veckor innan besöket. Djurägaren uppgav dock vid tillfället för intervjun att hunden inte längre visade några smärtecken, och tillade att hunden eventuellt kunde ha ont men inte visar tecken på det. Förändring i rörelseförmåga är återkommande i litteraturen som smärtecken, där Sharkey (2013) specificerar hälta som ett tecken på smärta hos hund. För denna intervju är det viktigt att ha i åtanke att djuret var remitterat till det aktuella djursjukhuset. Detta innebär att djuret redan blivit undersökt av en annan veterinär där djurägaren fått kommunicera med en veterinär kring hundens symtom. Även fast detta kan ha påverkat studiens resultat inkluderades intervjun då djurets tillstånd hade förändrats inför besöket samt att djuret denna gång träffade en, för dem, helt ny veterinär.

Veterinären som undersökte hunden från *intervju 4* påpekade att hunden vid palpation av armbågen visade på tydlig smärta. Hunden hade då dragit till sig benet och vikt undan huvudet. Reaktionen vid palpation är något som Firth och

Haldane (1999) kategoriserar som smärtecken hos hund. Att hunden även drar åt sig benet vid palpation är något som AAHA Pain Management Guidelines rapporterar tyder på smärta (Gruen et al. 2022). Ytterligare beskrivs att djuret vänder bort blicken vid palpation som ett smärtecken, likt hunden i *intervju 4* (Gruen et al. 2022).

Hunden i *intervju 5* var det enda djuret som inkluderades i studien som inte fick en diagnos med etiologi fastställd. Veterinären benämnde i stället tillståndet som ”hälta utan fastställd orsak”. Djurägaren var i detta fall osäker på om denne upplevt att hunden visat några smärtecken. Detta då djurägaren initialt inte tyckte sig se några tecken på smärta, bara hälta, för att sedan ändra sig och mena på att hältan orsakat att denne uppfattat hunden som smärtpåverkad. Då djurägaren i detta fall gav tvetydiga svar ställdes en följdfråga där djurägaren i stället fick beskriva hur denne trott att hunden skulle bete sig om den hade ont. I detta fall beskrev djurägaren att hunden i sådana fall skulle slutat äta och vara ledsen. Detta skulle kunna tolkas som att djurägaren slutligen inte ansåg att hunden visat smärta, då djurägarens beskrivning inte stämde överens med dennes förklaring på möjliga smärtecken ifall hunden hade haft ont. Det kan vara så att hälta inte automatiskt tolkas som smärtsamt vilket skulle vara intressant. Veterinären kunde för denna patient inte finna några tecken på smärta, vilket troligen betyder att hunden är smärfri eller att smärtan är mild eller intermitterant.

Jämförelse av djurägares smärtbedömning innan och efter ett veterinärbesök

När det kommer till val av ord och fraser, uttryckte många djurägare i den första intervjudelen ord och fraser inom kategorin ”beteende” (n=8). Intressant är däremot att detta nästintill helt avtog vid den andra intervjudelen, där enbart en djurägare valde att fortsatt beskriva sitt djurs tillstånd med ord och fraser kring beteende. Detta skulle kunna bero på att djurägarna redan uppgett detta i första intervjudelen och därav avstår från att upprepa sig. Alternativt skulle djurägarna ha anammat veterinärernas beskrivning under veterinärbesöket och därav förändrat sina ordval.

Fysiologiska begrepp användes till viss del (n=5) av djurägare i den inledande intervjun, och ökade något (n=6) till det andra intervjutillfället. Från att nämna känslouttryck (n=2) i den inledande intervjun, valde sedan ingen djurägare att använda sig av känslouttryck i den uppföljande intervjun efter veterinärbesöket. Detta skulle återigen kunna bero på en ovilja att upprepa sig, eller att djurägarna under veterinärbesöket fått klarhet i sitt djurs tillstånd och därav kunnat ersätta dessa ord med specifika beskrivningar. När det gäller fysiska uttryck, var frekvensen av användandet av dessa ord nästintill den samma i de båda

intervjudelarna (n= 7 respektive n =6). Däremot sågs en förändring i vilka ord och fraser inom kategorin som djurägarna valde att använda.

Gällande förändring i beskrivning av djurens tillstånd och smärta kan denna studie visa resultatet att tre av fem djurägare förändrade sin beskrivning efter ett veterinärbesök. Främst sågs förändring i benämning på lokalisering av smärtan, där både djurägaren från *intervju 2* och *intervju 4* blev mer specifika gällande var deras hundar hade ont efter det att de fick träffa en veterinär. Bland annat ändrade djurägaren från *intervju 2* benämningen ”bakvagn” till det mer specifika ”ländryggen”. Detta beror troligtvis på att veterinären i *intervju 2* lokaliserade smärtan till just ländryggen. Djurägaren i *intervju 4* var innan besöket osäker på om hunden hade ont, men kunde efter besöket konstatera att hunden hade ont samt specificera att det rörde sig om armbågslederna. Djurägaren kunde dessutom tillägga att smärtan var tydligare i en av armbågarna. Djurägaren i *intervju 3* förändrade också sin beskrivning av djurets tillstånd och var då mer specifik gällande hur hunden visade att den hade ont, något som var svårt innan veterinärbesöket. Djurägaren kunde efter besöket konstatera att hunden visade smärtecken så som att skrika. En teori, enligt författarna, till dessa förändringar skulle kunna vara att djurägarna fått sina tankar kring djurens tillstånd bekräftade, och därmed enklare kunna beskriva tillstånden. En annan teori skulle kunna vara en tilltro till veterinärens kunskaper som gör att djurägarna adapterar sina beskrivningar utefter veterinärens utlåtande.

En majoritet av djurägarna sade ha fått en klarare bild och en bekräftelse över sitt djurs hälsotillstånd efter veterinärundersökningen, vilket de ställde sig positivt till. En djurägare påpekade att denne inte upplevde att veterinärundersökningen ändrade dennes uppfattning om sitt djurs tillstånd, men trots detta skedde en stor förändring i de ord som denna djurägare valde att använda. Detta skulle kunna innebära möjligheten till en omedveten förändring i beskrivning av symptom och tillstånd efter ett veterinärbesök.

Veterinärernas smärtbedömning

Vid sammanställandet av ord och fraser från intervjuer med veterinärerna, kunde slutsatsen dras att veterinärerna i högre utsträckning valde ord och fraser inom kategorierna ”fysiska uttryck” (n=7), ”beteenden” (n=6) och ”fysiologi” (n=7) över ord i kategorierna ”känslouttryck” (n=2) och ”vokalisering” (n=1). Inom kategorin ”beteenden” (n=6) i veterinärintervjuerna förekom orden ”introvert”, ”stressad”, ”orolig”, ”dämpad”, ”påverkad” och ”nervös”. Noterbart inom kategorin ”beteende” är att ingen djurägare använde sig av samma ord som veterinärerna vilket kan tyda på skillnader i ordval vid beskrivning av smärttillstånd. Däremot bör man ha i åtanke att dessa sex ord enbart användes av

två veterinärer och speglar därmed inte hur alla veterinärer kommunicerade kring smärta. Resultatet kan dock tolkas i jämförelse med de två andra veterinärerna, som inte valde att använda något av dessa ord. Anledningar till att ordval skiljer sig mellan veterinärerna, trots att de tillhör samma yrkesgrupp och arbetsplats, kan vara många. Enligt AAHA Pain Management Guidelines påverkar även veterinärens utbildning och erfarenhet av att smärtbedöma djur hur denne kan behandla och förebygga smärtsamma tillstånd (Gruen et al. 2022). Eventuell bakgrundskunskap inom området som de enskilda veterinärerna i studien besitter undersöktes inte i denna studie.

Noterbart är även att ingen veterinär använde sig av smärtskalor vid smärtbedömning på kliniken. Smärtskalor är något AAHA Pain Management Guidelines rekommenderar på kliniken för att all djurhälsopersonal metodiskt ska kunna utföra en smärtbedömning på samma sätt, utan att något symptom på smärta försummas (Gruen et al. 2022).

Påverkande faktorer

Ingen av de intervjuade djurägarna uppgavs arbeta inom humanvård, veterinärvård eller omvårdnad. Detta ansågs viktigt då arbete inom dessa kategorier har rapporterats kunna orsaka minskad empati (Paul & Podberscek 2000; Hojat et al. 2004; Chen et al. 2007; Ellingsen et al. 2010). Däremot skriver Marshman et al. (2022) att så kallad empatisk utmattning kan undvikas inom humansjukvården genom exempelvis god arbetsmiljö där personalens mentala hälsa prioriteras. Detta då empatisk utmattning beskrivs vara en konsekvens utav hög arbetsbelastning och höga stressnivåer (Marshman et al. 2022). Därav behöver inte arbete inom dessa kategorier direkt innebära minskad empati. Empati betraktas som en viktig faktor i relationen mellan hund och människa, och avsaknaden tros resultera i försämrad förmåga att smärtbedöma djur (Ellingsen et al. 2010). Då ingen djurägare uppgavs arbeta inom områdena anses deras yrke inte kunna påverka deras smärtbedömningsförmåga. Det kan däremot inte säkerställas att dessa yrken hade resulterat i minskad empati och förmåga att smärtbedöma då litteraturen inom ämnet är tvetydig. Två djurägare (*intervju 1 & 5*) uppgav däremot att deras yrkesroller underlättade förståelse och kommunikation med veterinären vilket kan ha påverkat resultatet gällande kommunikation.

Rasen av katt och hund i denna studie kan ha påverkat smärtbedömningen. Bland annat uteslöt Holden et al. (2014) svarta katter vid validering av FGS då så kallade "landmarks" ansågs vara för otydliga i dessa katters ansiktsuttryck. Samma exkludering gjordes för brakycefala raser då även dessa ansågs ha för otydliga "landmarks". Då enbart en katt inkluderats i denna studie, och då denne

var brakycefal, av rasen perser, kan detta eventuellt ha påverkat smärtbedömningen av katten. (Berteselli et al. 2023). Gällande hundras bör det diskuteras att två av hundarna som inkluderats i denna studie var av rasen Labrador Retriever (*intervju 4 & 5*). Enligt en studie av Caddiell et al. (2023) har veterinärer förutfattade åsikter gällande olika rasers smärtröskel, där labrador retriever kategoriserades som en ras med låg smärtröskel. I studien kunde dock fastställas att rasen egentligen var en av de tio raserna med högst smärtröskel. Detta är intressant ur perspektivet att båda djurägarna till dessa hundar hade svårt att beskriva smärtecken hos sina hundar. Djurägaren i *intervju 4* beskrev bland annat att hunden eventuellt kunde vara smärtpåverkad men att den då inte visade detta. I *intervju 5* beskrev djurägaren på liknande sätt att hunden inte visade tecken på smärta och motiverade detta med att rasen var smärttålig, något som stöds av Caddiell et al. (2023). Ett annat perspektiv skulle kunna vara att hundarnas personlighet och uppvisad glädje misstolkas som frihet från smärta.

En annan anledning till varför dessa djurägare upplevde det utmanande att smärtbedöma sina hundar kan vara avsaknaden av beteendeförändringar hos djuret. Då båda hundarna sökt vård på grund av långvarig hälta, skulle även en teori kunna vara att djurägarna inte är lika observanta på smärtecken kopplat till kronisk smärta kontra akut smärta (Gruen et al. 2022). Då hundarna haft problemen under längre tid skulle även Lester och Gaynors (2000) teori gällande skuld och skam hos djurägaren kunna vara en påverkande faktor i hur de ser smärta hos sina hundar. Dessa känslor beskrivs orsaka försummelse av djurets smärttillstånd (Lester & Gaynor 2000). Känslor av hopplöshet tillsammans med en långvarig problematik hos djuret skulle eventuellt leda till en normalisering av djurets tillstånd.

Denna studie tog inte hänsyn till djurens tidigare sjukdomshistorik och eventuella veterinärbesök kopplat till detta. Detta kan innebära att djurägarna och djuret kan ha olika erfarenheter av att vara inne på kliniken, och således påverka resultaten. Bland annat finns evidens för att hundar är mindre villiga att exempelvis ta emot hundgodis inne på kliniken kontra utanför kliniken, vilket tros kopplat till negativa erfarenheter av veterinärbesök (Lind et al. 2017). Tidigare sjukdomshistorik skulle kunna innebära att djurägarna i olika utsträckning haft kontakt med djursjukvården och därigenom påverka deras kommunikation. En teori är att djurägare som tidigare haft kontakt med djursjukvården kan ha förändrat sitt sätt att kommunicera kring smärta redan innan de aktuella intervjuerna utfördes. Detta då tendensen till att förändra sin beskrivning av smärttillstånd efter ett veterinärbesök har setts i denna studie.

Till författarnas vetenskap finns idag ingen dokumenterad forskning som undersökt hur eller om kommunikationen kring smärta mellan djurägare och veterinärer påverkas av djurslag, detta till trots tror författarna att det är en viktig faktor att beakta vid tolkning av resultatet. Eftersom olika djurslag uttrycker smärta på olika sätt skulle det eventuellt kunna påverka hur smärta kommuniceras mellan djurägare och veterinär.

Kommunikation

Slutligen bör det framföras att alla djurägare upplevde kommunikationen med veterinärerna som bra. En djurägare berättade dock att denne upplevt det som ”mycket information på samma gång” men konstaterade senare att detta inte ansågs vara ett problem. I fyra utav fem intervjuer delade veterinärerna djurägarnas åsikt kring att kommunikationen fungerat bra. En veterinär (*intervju 4*) upplevde dock kommunikationen med djurägaren som ”otydlig” vilket motiverades med att veterinären tvingats ställa många frågor för att få en tydlig bild av djurets tillstånd. Detta skulle kunna tyda på att djurägaren inte besatt tillräckligt med kunskap för att kunna kommunicera kring observationer hos sitt husdjur, något som Rutherford (2002) beskriver som viktigt för en korrekt smärtbedömning. En annan teori kan vara att djuret uppvisade ospecifika smärtecken och symtom vilket gjorde det utmanande för djurägaren att kommunicera dessa. Djurägaren, som trots detta upplevde kommunikationen som bra, berättade däremot att det fanns en viss språkbarriär men att de ändå förstod varandra. Det är viktigt att framföra att det finns stora individuella skillnader i kommunikation, vilket kan ha påverkat studiens resultat på individnivå (Bailey et al. 2014). Avslutningsvis verkade lyhördhet, förståelse av allvar, korta och koncisa beskrivningar, samt att djurägare var kommunikativa vara faktorer som veterinärerna uppskattade hos djurägarna gällande kommunikation.

7. Konklusion

Med syftet att identifiera skillnader och likheter mellan djurägares och veterinärers beskrivning av smärta kunde denna studie identifiera ord och fraser som användes av respektive urvalsgrupp i syfte att beskriva smärta. Trots få deltagare sågs intressanta skillnader både mellan djurägare och veterinärer, samt före och efter veterinärkonsultation.

För djurägarna visade resultaten att de initialt gärna beskrev smärta med ord inom kategorierna *beteende* och *fysiska uttryck*, där ordet ”hälta” var det som användes flest gånger i syfte att beskriva smärta. Efter veterinärundersökningen skedde dock en förändring där kategorin *beteende* nästintill helt föll bort. Ordet som användes mest frekvent av djurägarna vid denna intervjudel var fortsatt ”hälta”, men även ordet ”ont” tätt följt av ”smärta”.

I kontrast till djurägarna använde veterinärerna ord inom kategorierna *fysiologi* och *fysiska uttryck* som mest. Orden ”smärta” och ”hälta” var de ord som användes i störst utsträckning av veterinärerna.

De flesta djurägare uppgav sig belåtna över den kommunikation de haft med veterinären under klinikbesöket. Studien kunde visa på en tendens hos djurägarna att förändra sin beskrivning av smärttillstånd efter kommunikation med veterinärerna.

Fler studier behövs för att undersöka och i förlängningen förbättra kommunikation om djurs smärta mellan djurägare och djurhälsopersonal.

Referenser

- Adams, C.L. & Frankel, R.M. (2007). It May Be a Dog's Life But the Relationship with Her Owners Is Also Key to Her Health and Well Being: Communication in Veterinary Medicine. *The Veterinary clinics of North America. Small animal practice*, 37 (1), 1–17.
<https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2006.10.003>
- Adeoye-Olatunde, O.A. & Olenik, N.L. (2021). Research and scholarly methods: Semi-structured interviews. *JAACP: Journal of the American College of Clinical Pharmacy*, 4(10), 1358-1367.
<https://doi.org/10.1002/jac5.1441>
- Anil, S.S., Anil, L. & Deen, J. (2002). Challenges of pain assessment in domestic animals. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 220(3), 313-319.
<https://doi.org/10.2460/javma.2002.220.313>
- Bailey, M., Wonnacott, J. & Gast, L. (2014). How Communication Works. Mastering Communication in Social Work.
- Bateson, P. (1991). Assessment of pain in animals. *Animal behaviour*, 42(5) 827-839.
[https://doi.org/10.1016/S0003-3472\(05\)80127-7](https://doi.org/10.1016/S0003-3472(05)80127-7)
- Belli, M., de Oliveira, A.R., de Lima, M.T., Trindade, P.H.E., Steagall, P.V. & Luna, S.P.L. (2021). Clinical validation of the short and long UNESP-Botucatu scales for feline pain assessment. *PeerJ (San Francisco, CA)*, 9, e11225-e11225.
<https://doi.org/10.7717/peerj.11225>
- Bellows, J., Center, S., Daristotle, L., Estrada, A.H., Flickinger, E.A., Horwitz, D.F., Lascelles, B.D.X., Lepine, A., Perea, S., Scherk, M. & Shoveller, A.K. (2016). Aging in cats: Common physical and functional changes. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 18(7), 533-550.
<https://doi.org/10.1177/1098612X16649523>

- Belshaw, Z. & Yeates, J. (2018). Assessment of quality of life and chronic pain in dogs. *The veterinary journal* (1997), 239, 59-64.
<https://doi.org/10.1016/j.tvjl.2018.07.010>
- Berteselli, G.V., Palestrini, C., Scarpazza, F., Barbieri, S., Prato-Previde, E. & Cannas, S. (2023). Flat-Faced or Non-Flat-Faced Cats? That Is the Question. *Animals (Basel)*, 13(2), 206-.
<https://doi.org/10.3390/ani13020206>
- Brondani, J.T., Luna, S.P.L. & Padovani, C.R. (2011). Refinement and initial validation of a multidimensional composite scale for use in assessing acute postoperative pain in cats. *American journal of veterinary research*, 72(2), 174-183.
<https://doi.org/10.2460/ajvr.72.2.174>
- Brondani, J.T., Mama, K.R., Luna, S.P.L., Wright, B.D., Niyom, S., Ambrosio, J., Vogel, P.R. & Padovani, C.R. (2013). Validation of the English version of the UNESP-Botucatu multidimensional composite pain scale for assessing postoperative pain in cats. *BMC veterinary research*, 9(1), 143-143.
<https://doi.org/10.1186%2F1746-6148-9-143>
- Caddiell, R.M.P., Cunningham, R.M., White, P.A., Lascelles, B.D.X. & Gruen, M.E. (2023). Pain sensitivity differs between dog breeds but not in the way veterinarians believe. *Frontiers in pain research (Lausanne, Switzerland)*, 4, 1165340-1165340.
<https://doi.org/10.3389/fpain.2023.1165340>
- Calvo, G., Holden, E., Reid, J., Scott, E.M., Firth, A., Bell, A., Robertson, S. & Nolan, A.M. (2014). Development of a behaviour-based measurement tool with defined intervention level for assessing acute pain in cats. *Journal of small animal practice*, 55(12), 622-629.
<https://doi.org/10.1111/jsap.12280>
- Cambridge Dictionary (2024). Introvert: English meaning. *Cambridge Dictionary*.
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/introvert>
- Catanzaro, A., della Rocca, G., Di Salvo, A. & Goldberg, M.E. (2015). Medical Abdominal Visceral Pain in Dogs. *American journal of animal and veterinary sciences*, 10(2), 67-76.
<https://doi.org/10.3844/ajavsp.2015.67.76>
- Chen, D., Lew, R., Hershman, W. & Orlander, J. (2007). A cross-sectional measurement of medical student empathy. *Journal of general internal medicine: JGIM*, 22(10), 1434-1438.
<https://doi.org/10.1007/s11606-007-0298-x>

- Coe, J.B., Adams, C.L. & Bonnett, B.N. (2008). A focus group study of veterinarians' and pet owners' perceptions of veterinarian-client communication in companion animal practice. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 233(7), 1072-1080.
<https://doi.org/10.2460/javma.233.7.1072>
- Demirtas, A., Atilgan, D., Saral, B., Isparta, S., Ozturk, H., Ozvardar, T. & Demirbas, Y.S. (2023). Dog owners' recognition of pain-related behavioural changes in their dogs. *Journal of veterinary behaviour*, 62, 39-46.
<https://doi.org/10.1016/j.jveb.2023.02.006>
- Dolczewski, M. (2022). Semi-structured interview for self-esteem regulation research. *Acta psychologica*, 228, 103642–103642.
<https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2022.103642>
- Driscoll, C.A., Macdonald, D.W. & O'Brien, S.J. (2009). From wild animals to domestic pets, an evolutionary view of domestication. *Proceedings of the National Academy of Sciences - PNAS*, 106 (Supplement 1), 9971–9978.
<https://doi.org/10.1073/pnas.0901586106>
- Ellingsen, K., Zanella, A.J., Bjerås, E. & Indrebø, A. (2010). The Relationship between Empathy, Perception of Pain and Attitudes toward Pets among Norwegian Dog Owners. *Anthrozoös*, 23 (3), 231–243.
<https://doi.org/10.2752/175303710X12750451258931>
- Epstein, M.E., Rodan, I., Griffenhagen, G., Kadrlík, J., Petty, M.C., Robertson, S.A. & Simpson, W. (2015). 2015 AAHA/AAFP Pain Management Guidelines for Dogs and Cats. *Journal of feline medicine and surgery*, 17(3), 251-272.
<https://doi.org/10.1177/1098612X15572062>
- Evangelista, M.C., Benito, J., Monteiro, B.P., Watanabe, R., Doodnaught, G.M., Pang, D.S.J. & Steagall, P. (2020). Clinical applicability of the Feline Grimace Scale: real-time versus image scoring and the influence of sedation and surgery. *PeerJ (San Francisco, CA)*, 8, e8967-e8967.
<https://doi.org/10.7717/peerj.8967>
- Evangelista, M.C., Watanabe, R., Leung, V.S.Y., Monteiro, B.P., O'Toole, E., Pang, D.S.J. & Steagall, P.V. (2019). Facial expressions of pain in cats: the development and validation of a Feline Grimace Scale. *Scientific reports*, 9(1), 19128-11.
<https://doi.org/10.1038/s41598-019-55693-8>

- Fan, T.M. (2014). Pain Management in Veterinary Patients with Cancer. *The Veterinary clinics of North America. Small animal practice*, 44(5), 989-1001.
<https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2014.05.005>
- Finka, L.R., Luna, S.P., Brondani, J.T., Tzimiropoulos, Y., McDonagh, J., Farnworth, M.J., Ruta, M. & Mills, D.S. (2019). Geometric morphometrics for the study of facial expressions in non-human animals, using the domestic cat as an exemplar. *Scientific reports*, 9(1), 9883-12.
<https://doi.org/10.1038/s41598-019-46330-5>
- Firth, A.M. & Haldane, S.L. (1999). Development of a scale to evaluate postoperative pain in dogs. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 214(5), 651-659.
<https://doi.org/10.2460/javma.1999.214.05.651>
- Forrester, S.D. & Towell, T.L. (2015). Feline idiopathic cystitis. *The Veterinary clinics of North America. Small animal practice*, 45(4), 783-806.
<https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2015.02.007>
- Frank, D. (2014) Recognizing Behavioral Signs of Pain and Disease: A Guide for Practitioners. *The Veterinary clinics of North America. Small animal practice*, 44(3), 507-524.
<https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2014.01.002>
- Garcia, J. & Altman, R.D. (1997). Chronic pain states: Pathophysiology and medical therapy. *Seminars in arthritis and rheumatism*, 27(1), 1-16.
[https://doi.org/10.1016/S0049-0172\(97\)80032-7](https://doi.org/10.1016/S0049-0172(97)80032-7)
- Gruen, M.E., Lascelles, B.D.X., Colleran, E., Gottlieb, A., Johnson, J., Lotsikas, P., Marcellin-Little, D. & Wright, B. (2022). 2022 AAHA Pain Management Guidelines for Dogs and Cats. *The Journal of the American Animal Hospital Association*, 58 (2), 55–76.
<https://doi.org/10.5326/JAAHA-MS-7292>
- Grunau, R.E., Oberlander, T., Holsti, L. & Whitfield, M.F. (1998). Bedside application of the Neonatal Facial Coding System in pain assessment of premature infants. *Pain (Amsterdam)*, 76(3), 277-286.
[https://doi.org/10.1016/S0304-3959\(98\)00046-3](https://doi.org/10.1016/S0304-3959(98)00046-3)
- Hellyer, P., Rodan, I., Brunt, J., Downing, R., Hagedorn, J.E. & Robertson, S.A. (2007). AAHA/AAFP Pain Management Guidelines for Dogs & Cats. *The Journal of the American Animal Hospital Association*, 43(5), 235-248.
<https://doi.org/10.1016/j.jfms.2007.09.001>

- Hojat, M., Mangione, S., Nasca, T.J., Rattner, S., Erdmann, J.B., Gonnella, J.S. & Magee, M. (2004). An empirical study of decline in empathy in medical school. *Medical education*, 38(9), 934-941.
<https://doi.org/10.1111/j.1365-2929.2004.01911.x>
- Holden, E., Calvo, G., Collins, M., Bell, A., Reid, J., Scott, E.M. & Nolan, A.M. (2014). Evaluation of facial expression in acute pain in cats. *Journal of small animal practice*, 55(12), 615-621.
<https://doi.org/10.1111/jsap.12283>
- Holton, L., Pawson, P., Nolan, A., Reid, J. & Scott, E.M. (2001). Development of a behaviour-based scale to measure acute pain in dogs. *Veterinary record*, 148(17), 525-531.
<https://doi.org/10.1136/vr.148.17.525>
- Holton, L.L., Scott, E.M., Nolan, A.M., Reid, J. & Welsh, E. (1998). Relationship between physiological factors and clinical pain in dogs scored using a numerical rating scale. *Journal of small animal practice*, 39(10), 469-474.
<https://doi.org/10.1111/j.1748-5827.1998.tb03681.x>
- Kallio, H., Pietilä, A.-M., Johnson, M. & Kangasniemi, M. (2016). Systematic methodological review: developing a framework for a qualitative semi-structured interview guide. *Journal of advanced nursing*, 72 (12), 2954–2965.
<https://doi.org/10.1111/jan.13031>
- Lamont, L.A., Tranquilli, W.J. & Grumm, K.A. (2000). Physiology of Pain. *The Veterinary clinics of North America. Small animal practice*, 30 (4), 703-728.
[https://doi.org/10.1016/S0195-5616\(08\)70003-2](https://doi.org/10.1016/S0195-5616(08)70003-2)
- Lester, P. & Gaynor, J.S. (2000). Management of Cancer Pain. *The Veterinary clinics of North America. Small animal practice*, 30(4), 951-966.
- Lind, A.K., Hydbring-Sandberg, E., Forkman, B. & Keeling, L.J. (2017). Assessing stress in dogs during a visit to the veterinary clinic: Correlations between dog behavior in standardized tests and assessments by veterinary staff and owners. *Journal of veterinary behaviour*, 17, 24-31.
<https://doi.org/10.1016/j.jveb.2016.10.003>
- Mandese, W.W., Griffin, F.C., Reynolds, P.S., Blew, A.C., Deriberprey, A.S. & Estrada, A.H. (2021). Stress in client-owned dogs related to clinical exam location: a randomised crossover trial. *Journal of small animal practice*, 62(2), 82-88.
<https://doi.org/10.1111/jsap.13248>

- Mannheimer, C., Brattberg, G., Malmquist., Linton, S. (2024) Smärta. Nationalencyklopedien.
<http://www.ne.se/upplagsverk/encyklopedi/lang/smarta>
- Marshman, C., Hansen, A. & Munro, I. (2022). Compassion fatigue in mental health nurses: A systematic review. *Journal of psychiatric and mental health nursing*, 29 (4), 529–543.
<https://doi.org/10.1111/jpm.12812>
- Mathews, K., Kronen, P.W., Lascelles, D., Nolan, A., Robertson, S., Steagall, P.V., Wright, B. & Yamashita, K. (2014). Guidelines for recognition, assessment and treatment of pain: WSAVA Global Pain Council members and co-authors of this document. *Journal of small animal practice*, 55(6), E10-E68.
<https://doi.org/10.1111/jsap.12200>
- Milena, Z.R., Dainora, G. & Alin, S. (2008). Qualitative research methods: A comparison between focus-group and in-depth interview. *Analele Universității din Oradea. Științe economice*, 17(4), 1279-1283.
- Monteiro, B.P. & Steagall, P.V. (2019). Chronic pain in cats: Recent advances in clinical assessment. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 21 (7), 601–614.
<https://doi.org/10.1177/1098612X19856179>
- Morton, C.M., Reid, J., Scott, E.M., Holton, L.L. & Nolan, A.M. (2005). Application of a scaling model to establish and validate an interval level pain scale for assessment of acute pain in dogs. *American journal of veterinary research*, 66(12), 2154-2166.
<https://doi.org/10.2460/ajvr.2005.66.2154>
- Paul, E.S. & Podberscek, A.L. (2000). Veterinary education and students' attitudes towards animal welfare. *Veterinary record*, 146(10), 269-272.
<https://doi.org/10.1136/vr.146.10.269>
- Pun, J.K.H. (2020). An integrated review of the role of communication in veterinary clinical practice. *BMC veterinary research*, 16 (1), 394–394.
<https://doi.org/10.1186/s12917-020-02558-2>
- Reid, J., Nolan, A.M., Hughes, J.M.L., Lascelles, D., Pawson, P. & Scott, E.M. (2007). Development of the short-form Glasgow Composite Measure Pain Scale (CMPS-SF) and derivation of an analgesic intervention score. *Animal welfare*, 16(S1), 97-104.
<https://doi.org/10.1017/S096272860003178X>

- Reid, J., Scott, E.M., Calvo, G. & Nolan, A.M. (2017). Definitive Glasgow acute pain scale for cats: validation and intervention level. *Veterinary record*, 180(18), 449-449.
<https://doi.org/10.1136/vr.104208>
- Renberg, W.C. (2005). Pathophysiology and management of arthritis. *The Veterinary clinics of North America. Small animal practice*, 35(5), 1073-1091.
<https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2005.05.005>
- Repasy, A.B., Selmic, L.E. & Kisseberth, W.C. (2022). Canine Apocrine Gland Anal Sac Adenocarcinoma: A Review. *Topics in companion animal medicine*, 50, 100682-100682.
<https://doi.org/10.1016/j.tcam.2022.100682>
- Rutherford, K.M.D. (2002). Assessing Pain in Animals. *Animal welfare*, 11(1), 31-53.
<https://doi.org/10.1017/S0962728600024301>
- Sharkey, M. (2013). The Challenges of Assessing Osteoarthritis and Postoperative Pain in Dogs. *The AAPS journal*, 15(2), 598-607.
<https://doi.org/10.1208%2Fs12248-013-9467-5>
- Shaw, J.R., Adams, C.L. & Bonnett, B.N. (2004). What can veterinarians learn from studies of physician-patient communication about veterinarian-client-patient communication? *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 224 (5), 676–684.
<https://doi.org/10.2460/javma.2004.224.676>
- Sjaastad, Ø.V., Hove, K. & Sand, O. (2016). *Physiology of domestic animals*. 3.ed. Oslo: Scandinavian Veterinary Press.
- Sedgwick, P. (2013). Convenience sampling. *BMJ (online)*, 347 (oct25 2), f6304-f6304.
<https://doi.org/10.1136/bmj.f6304>
- Sneddon, L.U. (2009). Pain perception in fish: Indicators and endpoints. *ILAR journal*, 50(4), 338-342.
<https://doi.org/10.1093/ilar.50.4.338>
- Sneddon, L.U., Elwood, R.W., Adamo, S.A. & Leach, M.C. (2014). Defining and assessing animal pain. *Animal behaviour*, 97, 201–212.
<https://doi.org/10.1016/j.anbehav.2014.09.007>
- Steagall, P.V., Robertson, S., Simon, B., Warne, L.N., Shilo-Benjamini, Y. & Taylor, S. (2022). ISFM Consensus Guidelines on the Management of Acute Pain in Cats.

Journal of Feline Medicine and Surgery. 2022;24(1):4-30.
<https://doi.org/10.1177/1098612X211066268>

Stratton, S.J. (2021). Population Research: Convenience Sampling Strategies. *Prehospital and disaster medicine*, 36 (4), 373–374.
<https://doi.org/10.1017/S1049023X21000649>

Taylor, P.M., & Robertson, S.A. (2004). Pain management in cats--past, present and future. Part 1. The cat is unique. *J Feline Med Surg*. 2004 Oct;6(5):313-20.
<https://doi.org/10.1016/j.jfms.2003.10.003>

Tomlinson, D., von Baeyer, C.L., Stinson, J.N. & Sung, L. (2010). A systematic review of faces scales for the self-report of pain intensity in children. *Pediatrics (Evanston)*, 126(5), e1168-e1198.
<https://doi.org/10.1542/peds.2010-1609>

Trotman, T.K. (2015). Gastroenteritis. *Small Animal Critical Care Medicine*, 622-626.
<https://doi.org/10.1016%2FB978-1-4557-0306-7.00117-3>

Van Duijkeren, E. (1995). Disease conditions of canine anal sacs. *Journal of small animal practice*, 36(1), 12-16.
<https://doi.org/10.1111/j.1748-5827.1995.tb02756.x>

Watanabe, R., Doodnaught, G.M., Evangelista, M.C., Monteiro, B.P., Ruel, H.L.M. & Steagall, P.V. (2020). Inter-Rater Reliability of the Feline Grimace Scale in Cats Undergoing Dental Extractions. *Frontiers in veterinary science*, 7, 302-302.
<https://doi.org/10.3389/fvets.2020.00302>

White, L.K. (2016). Assessment of acute pain in cats: signs, tools and limitations. *Companion animal (London, England)*, 21(8), 458-465.
<https://doi.org/10.12968/coan.2016.21.8.458>

Tack

Vi vill rikta ett stort tack till djursjukhuset som lät oss vara på plats utföra intervjustudien. Ett varmt tack till medverkande veterinärer och djurägare, utan er hade inte studien varit möjlig att genomföra. Tack till vår fantastiska studiegrupp som under arbetets gång bidragit med kloka tankar och råd. Slutligen vill vi tacka vår handledare Anja Pedersen som under hela arbetsprocessen funnits där för att hjälpa och stötta.

Bilaga 1 Intervjufrågor

Del 1 (djurägare)

Vad heter du?

Vad jobbar du med?

Varför har ni kommit in till kliniken för att träffa en veterinär idag?

Har ni varit på tidigare veterinärbesök kopplat till samma problem som ni söker vård för idag?

Har du upplevt att ditt djur visar tecken på smärta inför besöket?

Del 2 (djurägare)

Hur skulle du beskriva smärtan ditt djur uppvisar?

Har din uppfattning om ditt djurs smärttillstånd förändrats efter veterinärbesöket?

Hur upplevde du kommunikationen kring ditt djurs smärta med veterinären?

Del 3 (veterinärer)

Varför hade djuret kommit in på kliniken för ett veterinärbesök idag?

Upplever du att djuret visar tecken på smärta?

Hur upplevde du kommunikationen kring djurets smärta med djurägaren?

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Även om du inte publicerar fulltexten kommer den arkiveras digitalt. Om fler än en person har skrivit arbetet gäller krysset för samtliga författare. Du hittar en länk till SLU:s publiceringsavtal på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

Föreliggande arbete ska publiceras med 12 månaders fördröjning av fulltexten (tillfälligt läsningsembargo). Därefter ger jag/vi härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.